

”Järjestämisen jumala on aina vierelläsi”
KonMari-menetelmän eksplisiittinen ja implisiittinen uskonnollisuus

Anna Lanu
Uskontotieteen osaston tutkielma
Tammikuu 2022

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Tiedekunta: Teologinen tiedekunta

Maisteriohjelma: Teologian ja uskonnotutkimuksen maisteriohjelma

Opintosuunta: Uskontotiede

Tekijä: Lanu, Anna

Työn nimi: ”Järjestämisen jumala on aina vierelläsi”: KonMari-menetelmän eksplisiittinen ja implisiittinen uskonnollisuus

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: Tammikuu 2022

Sivumäärä: 45

Avainsanat: eksplisiittinen, implisiittinen, järjestelysiivous, konmari

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Tiivistelmä:

Tutkielman tavoitteena on selvittää minkälaista eksplisiittistä ja implisiittistä uskonnollisuutta KonMari-menetelmästä on löydettävissä. KonMari on japanilaisen Marie Kondon kehittämä järjestelysiivousmenetelmä, jossa koti on tarkoitus saada järjestykseen vain kerran elämässä, koska suorittajan elämä muuttuu eikä koti enää koskaan palaa ennalleen sotkuiseksi. Samalla arvioidaan myös oman elämän henkistä sotkuisuutta ja sen järjestykseen saamista. Menetelmä lupaa suorittajansa elämän parantuvan ja muuttuvan onnellisemmaksi projektin suoritettuaan.

Menetelmässä jokaisen esineen merkitys arvioidaan erikseen sen pirskahtelun osalta ja lopulta hävitetään kaikki pirskahtelemattomat esineet. Jokaiselle esineelle valitaan säilytyspaikka, jossa se saa levätä. KonMari-menetelmä on saanut vaikutteita japanilaisesta kulttuurista, mutta saavuttanut suuren suosion myös länsimaissa. Tutkielmassa pohditaan myös sitä, miten menetelmästä löydettävä uskonnollisuus on vaikuttanut sen suosioon länsimaissa.

Tutkielman aineistona toimivat Marie Kondon kirjoittamat teokset KonMari – siivouksen elämänmullistava taika sekä KonMari – iloa säkenöivä järjestys. Aineiston analyysimenetelmänä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää, teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Teoreettisena viitekehystenä toimii implisiittisen uskonnon teoria, jota lähestytään sen kehittäjän, Edward Baileyn, sekä teoriaa soveltaneiden tutkimusten kautta.

Aineistosta löytyy paljon sekä eksplisiittistä, että implisiittistä uskonnollisuutta. Eksplisiittinen uskonnollisuus näkyy suorina viittauksina ja uskonnollisiksi määriteltävien käsitteiden käytönä sekä selkeissä institutionaalisen ja näkyvän uskonnon merkeissä. Implisiittinen uskonnollisuus on näkyvissä arvoissa sekä elämämuutoksessa ja merkitysjärjestelmissä. Implisiittinen uskonnollisuus tulee esiin, kun aineistoa tarkastellaan syvemmin, käyttäen apuna implisiittisen uskonnollisuuden teoriaa. Elottomien esineiden elollistaminen nousee myös merkittävään rooliin tutkielmassa.

Sisällys

1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuskysymys.....	2
1.2 Aiempi tutkimus	2
2 Metodologia ja aineisto.....	4
2.1 Implisiittisen uskonnon teoria	4
2.1.1 Baileyn teorian soveltaminen.....	7
2.2 Sisällönanalyysi	10
2.3 Aineisto.....	11
3 Uskontoperinteiden taustaa	12
3.1 Shintolaisuus	12
3.2 Animismi	13
4 KonMari-menetelmä	14
4.1 Menetelmän suorittaminen käytännössä	16
5 Analyysi.....	18
5.1 Eksplisiittinen uskonnollisuus	18
5.1.1 Jumalat.....	18
5.1.2 Pyhä ja rituaali.....	19
5.1.3 Shintolaisuus ja buddhalaisuus.....	20
5.1.4 Energia.....	21
5.1.5 Aura	22
5.1.6 Materian henki.....	23
5.1.7 Fengshui	23
5.1.8 Muut	24
5.2 Implisiittinen uskonnollisuus.....	25
5.2.1 Arvot.....	25
5.2.2 Elämäntyyli	26
5.2.3 Oman elämän järjestäminen.....	26
5.2.4 Itsetuntemus ja -oivallus	27
5.3 Elollistaminen.....	28
5.4 Analyysin yhteenveto	31
6 Johtopäätökset	35
6.1 Baileyn implisiittinen uskonnollisuus.....	38
6.1.1 Lord, Park ja Schnell	40
Lähde- ja kirjallisuusluettelo	43
Aineisto.....	43
Kirjallisuus	43
Internet-lähteet.....	44

1 Johdanto

Tutkielmassa perehdytään KonMari-järjestelysiivousmenetelmään ja siitä löydettävään eksplisiittiseen ja implisiittiseen uskonnollisuuteen. Näennäisen sekulaari menetelmä sisältää monia uskonnollisia ilmauksia, etenkin kun sitä tarkastelee uskontotieteen näkökulmasta. Tutkielman otsikon kaltaiset avoimen uskonnolliset ilmaisut ovat jokaiselle ilmiselviä suoria uskonnollisia viittauksia, mutta jos menetelmää tarkastelee yksityiskohtaisemmin, ottaen avuksi implisiittisen uskonnon teorian, saadaan sieltä nousemaan myös muita merkittäviä uskonnollisiksi luokiteltavia teemoja. Eksplisiittisyys on ilmeistä, avointa, suoraa ja näkyvää eli suoraan tekstistä luettavissa ja pääteltävissä olevaa. Implisiittisyys on piiloista, epäsuoraa, suljettua tai salattua ja julkilausumatonta eli tekstistä tulkittavissa olevaa.

KonMari on japanilaisen Marie Kondon 2010-luvun alussa kehittämä järjestelysiivousmenetelmä, joka on saavuttanut suurta suosiota ympäri maailman. Menetelmä lähti leviämään globaalisti, kun teoksia ruvettiin kääntämään eri kielille. KonMari-menetelmä perustuu ajatukseen, jossa koko omaisuus jaetaan kategorioihin, karsitaan tavaraa ensin ottamalla jokainen esine erikseen molempiin käsiin ja tunnustelemalla pirskahtelee¹ se iloa eli tuleeko se säilyttää vai heittää pois. Karsimisen jälkeen jokaiselle esineelle etsitään säilytyspaikka. Menetelmä on kehittäjänsä myötä vahvasti japanilainen, jolloin voidaan olettaa sen sisältävän runsaasti japanilaiseen uskonnollisuuteen viittaavia tekijöitä.

Järjestelysiivous on laajempi käsite kuin ”tavallinen” siivous, ja sitä työkseen tekeviä henkilöitä kutsutaan ammattijärjestäjiksi. Ammattijärjestäjä on järjestämisen asiantuntija, joka yhdessä asiakkaan kanssa luo systemaattisesti ja loogisesti järjestystä ja tilaa sekä auttaa asiakasta luopumaan turhasta tavarasta. Ammattijärjestäjät auttavat erityisesti kodin, toimiston ja varastojen järjestämisessä sekä ajankäytön hallinnassa. (Ammattijärjestäjät ry 2021)

Oma kiinnostukseni KonMari-järjestelysiivousmenetelmää kohtaan on lähinnä tieteellinen. Lukiessani Kondon ensimmäisen kirjan vuonna 2016 suoritin järjestelysiivouksen vaatteilleni, mutta en jatkanut menetelmää sen pidemmälle koska kiinnostus sen käytännön suorittamiseen lopahti vaatteiden jälkeen. Menetelmä on kuitenkin pyörinyt mielessäni siitä saakka sen laajemman yhteiskunnallisen ja yhteisöllisen merkityksen kautta, ja menetelmä onkin noussut säännöllisesti Suomessa myös julkiseen keskusteluun. Aihe voidaan myös

---

¹ Pirskahtelulla (engl. sparking joy) viitataan käsitteeseen esineen iloa tuottavasta vaikutuksesta, pirskahtelusta, jonka ihminen tuntee sydämessään pitäessään esinettä molemmissa käsissään. Termin on suomentanut Kondon kirjojen kääntäjä Päivi Rekiaro.

nostaa tärkeään rooliin yhtenä tekijänä monien joukossa, joista on löydettävissä orientalismaa, länsimaissa representoitua stereotyyppistä kuvaa Aasiasta ja ylipäätään idästä.

Tutkielma etenee tarkemman tutkimuskysymyksen määrittelyn ja aiemman tutkimuksen esittelyn jälkeen seuraavalla tavalla: avaan laajemmin implisiittisen uskonnon teoriaa sekä tutkielmassa käytettyä menetelmää ja aineistoa, taustaluvuissa esittelen eri uskontoperinteitä ja varsinaista KonMari-menetelmää tarkemmin. Tämän jälkeen siirrytään analyysiin perehtyen aineistosta tehtyihin löydöksiin alaluvuittain ja lopulta edetään johtopäätöksiin.

1.1 Tutkimuskysymys

Tutkielman tarkoituksena on selvittää minkälaisia eksplisiittisiä eli ilmeisiä ja implisiittisiä eli piiloisia uskonnollisia viittauksia KonMari-menetelmästä on löydettävissä. Pohdin tutkielmassa myös sitä millä tavoin menetelmästä löydetty uskonnollisuus on mahdollisesti vaikuttanut sen suosioon länsimaissa.

Aineisto ja KonMari-menetelmä ei ole lähtökohdiltaan uskonnollinen, mutta japanilainen perinne ja kulttuuri on ilmiselvästi näkyvissä, johon kuuluu oleellisena osana esimerkiksi shintolaisuus. Tutkielmassa poimitaan menetelmän eksplisiittisiä ja implisiittisiä uskonnollisia teemoja, mutta erityisesti siinä painottuu implisiittinen uskonnollisuus, koska tarkastelen sitä Edward Baileyn teorian avulla. Eksplisiittisen uskonnollisuuden näkyvyyttä menetelmässä havainnoin puolestaan yleisesti tunnettujen ja uskonnollisiksi luokiteltujen käsitteiden avulla. Eksplisiittiset uskonnolliset tekijät voidaan helposti havaita aineistosta kenen tahansa toimesta, mutta implisiittisiksi määriteltävien uskonnollisten seikkojen havaitseminen ja analysoiminen tarvitsee avukseen uskontotieteelliset lähtökohdat. Tutkielmassa ei tarkastella Kondon seuraajia tai faneja eikä sitä, suhtautuvatko konmarittajat² itse toimintaansa kuin uskontoon. Nämä olisivat kiinnostavia jatkotutkimuskohteita.

1.2 Aiempi tutkimus

KonMari-menetelmää on käsitelty laajalti eri näkökulmista suomalaisissa pro gradu -tutkielmissa. Esimerkiksi Helmi Tornivuori tarkastelee pro gradu -tutkielmassaan järjestelysiivousta siirtymärituaalina, pohjaten Victor Turnerin liminaalin ja communitasin käsitteisiin ja Arnold van Gennepin teoriaan siirtymärituaalin kolmivaihemallista (Tornivuori 2018). Meri Johanna Parkkisen pro gradu -tutkielma on tehty valtiotieteellisen sosiaali- ja kulttuuriantropologian oppiaineesta. Se käsittelee KonMari-järjestelysiivouksen merkitystä menetelmästä kiinnostuneiden näkökulmasta yhteiskunnallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa

---

² Puhekielinen termi menetelmän suorittajista ja Kondon faneista.

(Parkkinen 2019). Anna Revitzerin pro gradu -tutkielmassa KonMari-menetelmää – sekä muita raivausoppaita – lähestytään niiden eksplisiittisen ja implisiittisen direktiivisyyden kautta. Fennistiikan alan tutkielma keskittyy lähinnä kielellisiin seikkoihin eli tarkastelee minkälaisia eksplisiittisiä ja implisiittisiä kielellisiä keinoja menetelmästä löytyy, joilla kertoja ohjaa lukijaa toimimaan. (Revitzer 2016).

Mikko Kurenlahti ja Arto O. Salonen ovat tutkineet konsumerismia uskonnon kannalta. Artikkelissa lähestytään kulutusta implisiittisenä uskontona, koska sen katsotaan valjastaneen käyttöönsä perinteisesti uskontoon liitettäviä toimintoja maallisessa ympäristössä. Kirjoittajat ehdottavat moniulotteisesta lähestymistavasta olevan hyötyä kestävän kehityksen toteuttamisessa. (Kurenlahti & Salonen 2018).

Akateemisia artikkeleita julkaisevalta Taylor & Francis Online -sivustolta löytyy useita tutkimuksia KonMari-menetelmän länsimaistumisesta, esimerkiksi Amelia Mathews-Pettin artikkelissa (Mathews-Pett 2019) tarkastellaan animismia länsimaisesta näkökulmasta sekä Kati Sudnickin artikkelissa KonMari-menetelmän länsimaista appropriaatiota (Sudnick 2020). Sudnickin tutkimuksessa tartutaan myös pirskahtelu-käsitteeseen sanana, sillä se ei ole ilmeisen hyvin kääntynyt englantiin, eikä sitä kautta myöskään suomen kieleen. Alkuperäistermin (tokimeku) katsotaan kuvaavan enemmän sydämentykytyksiä rakastuessa kuin ilon pirskahteluja.

Implisiittistä uskonnollisuutta on tutkittu useissa pro gradu -tutkielmissa, esimerkiksi Ville Niemelän tutkielmassa lähestytään milanolaista jalkapalloa implisiittisen uskonnollisuuden muotona (Niemelä 2019).

Myös Teemu Taira esittelee implisiittistä uskonnollisuutta jalkapallofaniuden kautta teoksessaan Pehmeitä kumouksia. Teoriassa uskonnollisuus ei välttämättä palaudu institutionaaliseen uskontoon, eikä sen tarvitse olla sidoksissa nimenomaan uskonnolliseen kontekstiin, vaan voi yhtä lailla kummuta maallisesta yhteydestä. Arkiset asiat ja tavat voivat näyttäytyä tutkijalle uskonnollisina teemoina, jotka antavat yksilön elämälle sisältöä ja merkitystä. Taira mainitsee Edward Baileyn implisiittisen uskonnollisuuden käsitteen keskeisimpänä kehittäjänä ja esittelee teoksessa Baileyn määritelmän implisiittisestä uskonnollisuudesta. Implisiittisen uskonnollisuuden tarkoitus ei ole suoraan rinnastaa uskonnollisia ja maallisia ilmiöitä, vaan ennemmin tarkastella uskontotieteellisten käsitteiden avulla ihmisten arvoja, huolenaiheita ja rajanvetoja. (Taira 2019, 203–204)

2 Metodologia ja aineisto

2.1 Implisiittisen uskonnon teoria

Implisiittinen uskonnollisuus on laajempi kokonaisuus, kuin vain eksplisiittisen uskonnollisuuden vastakohta, mutta se ei kuitenkaan tarkoita, että aivan kaikesta maalliseksi luokiteltavasta olisi löydettävissä uskonnollisia ulottuvuuksia. Uskonnon merkitystä on vaikea miettiä, ilman että pohtii myös elämän tarkoitusta itsessään (Bailey 2012, 201). Uskonto ja maallinen kietoutuvat siis epäilemättä yhteen. Baileyn mukaan uskonnon määritelmä on yhtä tutkimaton kuin jumalallisuuden määritelmä. Lisäksi uskonnon ja sekulaarin määritelmä ja raja on epäselvä, jolloin se on luonnollisesti epäselvä myös implisiittisen uskonnollisuuden käsitteen kanssa. (Bailey 2002, 5–6)

Edward Bailey omisti elämänsä implisiittisen uskonnon tutkimukselle. Baileyta voidaan pitää implisiittisen uskonnon pioneerina, hänen nimeään kantava oppilaitos sijaitsee Isossa-Britanniassa Bishop Grossetesten yliopiston³ yhteydessä, jossa voi opiskella implisiittistä uskontoa. Bailey korostaa, ettei implisiittisen uskonnon käsitteen ole tarkoitus väittää kaiken olevan uskonnollista, vaan että mikä tahansa voi olla uskonnollista. Implisiittisen uskonnon tarkoitus on kysyä mitä ihmiset yksilöinä ja ryhminä edustavat. (Bailey 2002, 8–10)

Baileyn mukaan implisiittinen uskonnollisuus on tietyssä mielessä vain hypoteesi. Kuten kaikkiin teorioihin kuuluu, ennen kuin niitä on testattu, ei voida olla varmoja niiden toimivuudesta käytännössä. Bailey kutsuukin implisiittistä uskontoa empiiriseksi ideaksi. (Bailey 2012, 195)

Bailey esittää kolme tapaa kuvata implisiittistä uskonnollisuutta: sitoutumisen, integroivan fokuksen sekä laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset. Niistä jokainen pyrkii osoittamaan jotain erilaista aiheesta ja esittää jotain, mitä aiheesta on hyödyllistä sanoa. Sitoutuminen on samaan aikaan eksistentiaalista ja käytännöllistä. Bailey käyttää sitoutumisesta monikkomuotoa, sitoutumiset, koska kenelläkään yksittäisellä henkilöllä tai ryhmällä ei lähtökohtaisesti ole vain yhtä kattavasti yhdistävää sitoumusta, joka sisältäisi kaikki muut pienemmät sitoumukset. Sitoutumisen etu on sen psykologinen näkökulma. Integroivien fokusten painopiste on nimenomaan integraatioissa, painopisteiden yhdistämisessä. Kolmas kuvaaja on laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset. Laajat intensiiviset kiinnostukset mahdollistavat sitoumusten ja painopisteiden näkemisen erillisinä, mutta myös niiden toimimisen osana kokonaisuutta. (Bailey 2012, 201–

---

³ Kts. lisää <https://implicitreligiondotcodotuk.wordpress.com/>

203) Implisiittisen uskonnon kuvaamisen keinoista KonMari-menetelmään sopivimpia ovat sitoutuminen sekä laajoja vaikutuksia aikaansaavat intensiiviset kiinnostukset, jotka voidaan nähdä myös huolenaiheina. Baileyn mukaan kolmas määritelmä implisiittisestä uskonnosta linkittyy positiiviseen tunnevaikutukseen, joka voidaan nähdä myös eräänlaisena pirskahteluna (Bailey 2002, 4).

Bailey viittaa toisessa yhteydessä Emile Durkheimin *Uskontoelämän alkeismuotoihin* sekä Durkheimin tapaan jakaa pyhä ja profaani. Bailey kuitenkin määritteli elämän nykyaikaisessa yhteiskunnassa enemmän arkipäiväiseksi kuin profaaniksi. Hänen mukaansa uskonnon liittyminen sekä pyhään, että epäpyhään, erittäin latautuneisiin positiivisiin ja negatiivisiin napoihin, korostaa juuri näiden välissä olevaa implisiittistä uskonnollista merkitystä. (Bailey 2002, 4–5)

Alun perin implisiittistä uskontoa kuvattiin maallisen uskonnon käsitteellä, implisiittisyys-termi vakiintui käyttöön vasta vuonna 1969. Käsitteellä tarkoitettiin nimenomaan uskonnon ja uskonnollisuuden ulkopuolelle jäävää ulottuvuutta. Implisiittinen on maallista parempi sana kuvaamaan sitä, koska se ei edellytä sekulaaria arvopohjaa taustalle, vaan antaa mahdollisuuden yhteyteen minkä tahansa uskonnon kanssa. 1990-luvulla kun hengellisyydestä puhumisesta tuli paitsi mahdollista, myös muotia, oli hyvä tehdä selväksi ero siihen, miten implisiittinen uskonnollisuus lähestyy maallista pikemminkin kuin eksplisiittis-uskonnollista henkisyyttä. (Bailey 2012, 207) Hengellisyys-termi muodostui hyväksyttäväksi kuvaukseksi uskonnollisuudelle, jonka avulla korostettiin epäsuoran uskonnollisuuden subjektiivisia ulottuvuuksia. Implisiittistä uskonnollisuutta ei aina välttämättä eroteta käytännöllisessä uskonnollisuudessa ja uskonnon harjoittamisessa, vaan enemmänkin teoreettisessa kontekstissa. (Bailey 2002, iii)

Bailey mainitsee esimerkin 1990-luvulta, jossa erään koulun ei-opettavalla henkilökunnalla ei ollut aavistustakaan mitä tarkoitettiin maallisella opetussuunnitelmalla. Se kattoi siis kaiken muun paitsi uskonnonopetuksen. Uskonto on itse asiassa maallista ja maallinen on uskonnollinen ilmaus. Ei ole maallista ilman uskonnollista ja itse ilmaus tulee uskonnollisuudesta, koska se vaatii aina vastinparin eli uskonnon ollakseen totta ja mahdollista. Monet ihmiset eivät tule elämässään altistuneiksi uskonnolle, jos ovat kasvaneet täysin maallisessa ympäristössä. Baileyn mukaan tämä voi johtaa siihen, että ei kyetä näkemään tai ymmärtämään uskonnollisia ulottuvuuksia maallisessa elämässä. (Bailey 2012, 200)

Sekularisaatioparadigman yhteydessä on puhuttu paljon ihmisten kyvyttömyydestä tai haluttomuudesta sitoutua institutionaaliseen uskontoon tai sen traditioihin, mutta se ei

tarkoita, että heiltä puuttuisi sitoumuksia uskontoon muuten. Implisiittisyys ei ole yhdellä sanalla määriteltävissä, kuten eksplisiittinen usko voidaan määritellä esimerkiksi palvontana tai rukouksena. (Bailey 2002, 2) Implisiittinen uskonnollisuus vaatii siis aina tulkintaa ja se on tulkittavissa eri tavoin eri konteksteissa.

Implisiittisen uskonnon avulla voidaan pohtia ymmärryksemme laajentumista, mikäli avaisimme katsomustamme normaaliksi määritellyn tai maallisen ulkopuolelle. Baileyn mukaan saattaisimme tällöin havaita yliluonnollisia elementtejä elämässämme, joita voitaisiin verrata siihen, mitä yleensä kutsutaan uskonnoksi, vaikka siihen liittyvät tekijät näyttäytyisivätkin sinänsä maallisina. Mahdollisuutemme ymmärtää paremmin muita ihmisiä kasvaisi, jos ymmärrystä uskonnollisesta elämästä sovellettaisiin myös maalliseen elämään. Maallisesta elämästä voidaan löytää merkkejä ja merkityksiä, jotka toimivat kuin uskonto. Uskontoa ja uskonnollista elämää on tarkasteltu eri tavoin, ja samojen keinojen ja teorioiden avulla, samoilla käsitteillä ja määritteillä voitaisiin tarkastella myös sekulaaria elämää. Emme välttämättä osaa nähdä uskonnollisia tai uskonnonkaltaisia elementtejä, niin kauan kuin rajoitamme itsemme maalliseen elämään ja maallisuuteen. Maallinen historia ja yhteiskuntatieteet voivat antaa lisävalaistusta kristillisen uskon määritelmille ja kirkkohistorialle, joten yhtä lailla uskontotiede voisi antaa lisävalaistusta sille, mitä tapahtuu maallisessa elämässä. (Bailey 2012, 196)

Bailey korostaa sitä, miten joistain ihmisistä ei tiedä, mitä he todella ovat, jos heidän uskontonsa jätetään huomiotta. Hänen mukaansa sekularisaatioteoria on jossain paikoissa validi, mutta sitä ei kuitenkaan voida nähdä universaalina tai väistämättömänä. Vaikka asia tai elementti vaikuttaisi maalliselta, kun sitä vertaa tunnustettuihin ja institutionaalisiin uskonnon muotoihin, se saattaa silti sisältää osia uskonnollisuudesta. Jos olemme pitkään toimineet rajoitetun käsityksen kanssa koskien ihmisiä ja uskontoja, se saattaa aiheuttaa sen, ettemme välttämättä havaitse uusia uskonnon muotoja ja tapoja tai ymmärrä jo olemassa olevien uskontojen merkityksiä. (Bailey 2012, 199)

Jos yksilön toiminta ei yhdisty kokonaisvaltaisempaan kokemukseen, voidaan tätä Baileyn mukaan kutsua enemmän harrastukseksi kuin uskonnoksi ja tulkita pikemminkin vertauskuvallisesti. Tähän liittyvät arkiset uskontoon viittaavat ja rinnastettavat ilmaukset. Uskontoa ei siis voida sitoa ihmiselämän yhteen osa-alueeseen, vaan sitä tulee lähestyä kokonaisvaltaisemmin. Baileyn mukaan sitoumukset voidaan nähdä psykologisesti suuntautuneina ja integroivat fokukset sosiologisina, jolloin laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset voidaan nähdä suuntautuneena kohti uskonnontutkimusta nimenomaan perimmäisinä huolenaiheina. (Bailey 2012,203) Perimmäisen huolenaiheen

ajatus on yksi uskonnon käsitteen keskeisimpiä määritelmiä (Tillich 1963). Baileyn kuvaus uskonnosta elämämme kokonaisvaltaisena ja irrottamattomana osana:

Voimme valita mitä takkia käytämme, mutta uskontomme on enemmän kuin ihomme. Sen menettäminen tarkoittaa kuolemaa. (Bailey 2012, 206)

2.1.1 Baileyn teorian soveltaminen

Implisiittistä uskonnollisuutta ovat tutkineet Baileyn lisäksi myös monet muut tutkijat eri tieteenaloilta. Vaikka Baileyta pidetään implisiittisen uskonnon teorian kehittäjänä, ovat monet lähestyneet aihetta eri näkökulmista ja soveltaen sitä edelleen. Bailey perusti *Implicit religion*⁴ -lehden ja toimi sen päätoimittajana vuoteen 2015 eli kuolemaansa saakka. Lehteä julkaistaan edelleen. Tässä alaluvussa esittelen muutamien Baileyn teoriaa soveltaneiden tutkijoiden näkemyksiä, joita käytän analyysin apuna. Tutkimuksissa painottuu erityisesti psykologinen näkökulma, joka on nähtävissä myös analyysissa.

Karen Lordin artikkeli luo määritelmän uskonnolle käyttäen Baileyn tutkimusten tunnistamia ominaisuuksia ja tutkii teorian soveltuvuutta tutkimusvälineenä uskonnollisen käyttäytymisen analysointiin. Lord lainaa Tillichin määritelmää uskonnosta laajempänä käsitteenä, jolloin eräänlaista uskontoa ei leimaa arvonimi tai rituaali, vaan ihmisen pyrkimys johonkin perimmäiseen. Hän katsoo kuitenkin implisiittisen uskonnon sisältävän enemmän kuin Tillichin perimmäinen huolenaihe. (Lord 2006, 205–206)

Uskonnollisuuden katsotaan usein liittyvän tunnistettavissa olevan pyhyyteen, mutta siinä ei oteta huomioon uskonnollisen käyttäytymisen maallisia ilmentymiä, jotka otetaan huomioon juuri implisiittisessä uskonnollisuudessa. Implisiittinen uskonto sisältää sekä nimettyjä, että näennäisuskonnollisia käytäntöjä koska on määritelmänä niin laaja, ettei se rajoitu vain yhteen alueeseen. Lord myös ehdottaa implisiittisen uskonnon rinnalle vaihtoehtoisia sanoja ideologia, agenda ja maailmankuva, sillä vaikka implisiittisen uskonnon on tarkoitus olla neutraali ja universaali käsite, jotkut saattavat pitää uskonto-sanan käyttöä kyseenalaisena tai vastenmielisenä. Sanalla on erityisiä konnotaatioita monille ihmisille ja se herättää tunteita, reaktioita ja ennakkoluuloja, joita ei ole helppo asettaa syrjään, edes niiden, jotka pyrkivät objektiivisuuteen. (Lord 2006, 206)

Lord toteaa Baileyn kolmesta määritteestä sitoutumisen olevan tärkein ominaisuuksista, integroiva fokus ja laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset toimivat vain tarkenteina. Sitoutuminen ei kuitenkaan välttämättä tapahdu vapaasta tahdosta, vaan voi viitata perittyihin velvollisuuksiin, joita kuitenkin kunnioitetaan aivan kuten ne olisivat syntyneet vapaasta tahdosta. Lordin mukaan integroivan fokuksen termi oli luotu ilmaisemaan

---

⁴ <https://journals.equinoxpub.com/IR>

sitä, miten implisiittinen uskonto näyttäytyy niissä painopisteissä, jotka yhdistävät elämän laajempia alueita. Laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset viittaavat ilmiön vaikutuksen laajuuteen, jonka mukaan implisiittinen uskonto läpäisee koko elämän, eikä sitä tulisi nähdä eristettynä muusta kokemuksesta. Näin erotetaan hetkelliset innostukset pitkäaikaisemmista kiinnostuksen kohteista. (Lord 2006, 208)

Implisiittistä uskontoa tavataan nimenomaan maalliseksi kuvaillussa maailmassa, jossa uskonnon ei oleteta olevan läsnä. Ihmisten kiinnostuksen kohteet ja toiminnan painopisteet eivät aina näytä ulospäin syvästi merkityksellisiltä, mutta ne voivat symboloida yksilölle syvällisempiä asioita. Henkilö voi olla eksplisiittisen uskonnollisen ympäristön ulkopuolella, mutta hänen tekemisensä perusta voi liittyä avoimemmin johonkin syvään, merkitykselliseen tarkoitukseen tai samankaltaisiin asioihin kuin eksplisiittisessä uskonnossa kohdatut asiat. Maallisia motiiveja on haastava erottaa muodollisesti uskonnollisista motiiveista, varsinkin ympäristössä, jossa ihmisiä painostetaan antamaan toiminnalleen uskonnollisia syitä. (Lord 2006, 208–209)

Lordin mukaan implisiittinen uskonto laajentaa elämän tarkoituksen etsimisen tutkimuksen perinteisten uskontojen ulkopuolelle. Sanan uskonto käyttö korostaa, ettei tämä maallinen pyrkimys ole vähemmän merkityksellinen kuin se, joka on perinteisesti uskonnollinen. (Lord 2006, 217)

Chrystal L. Park lähestyy implisiittistä uskonnollisuutta psykologian merkityksenmuodostusmallin lähtökohdista. Merkityksen muodostuksen mallilla kuvataan ihmisen elämän merkityksiä sekä jokapäiväisen elämän kannalta että stressaavissa tai kriisiolosuhteissa, sillä merkitysjärjestelmät muokkaavat kokemusta sekä arjessa, että kriisiaikoina. Se sisältää sekä globaaleja, että tilannekohtaisia merkitystasoja. Merkityksenmuodostusmalli kehitettiin yhdistäen ihmisille tärkeitä elementtejä, joista elämän merkitys koostuu: henkisyys, maailmankuva, vaikeat kokemukset kuten trauma, suru ja fyysisestä sairaudesta selviäminen. Merkitys on keskeinen kaikkialla ihmiskokemuksessa ja vaikuttaa suoraan tai välillisesti ihmisen psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. (Park 2011, 405–406)

Merkitysjärjestelmä jaetaan globaaleihin ja tilannemerkitseihin. Globaaleilla merkityksillä tarkoitetaan uskomuksia, tavoitteita sekä subjektiivisia tunteita elämän tarkoituksesta tai merkityksestä, ne ovat sisäisiä esityksiä perimmäisistä huolenaiheista. Tilannemerkitseminen näyttäytyy arjessa ja kriisitilanteissa eli vaatii tietyn kontekstin. Globaali merkitys on siis laajempi ja perustavanlaatuisempi, tilannekohtainen merkitys tarvitsee kontekstin ja näyttää sen, miten ihminen suhtautuu kriiseihin, mutta myös jokapäiväisen

elämän osa-alueisiin. Ajan myötä ihmisen kypsyyssä ja elämäntilanteiden muuttuessa, globaalit merkitykset voivat muuttua, vaikka ovatkin pääasiassa luonteeltaan varsin konservatiivisia ja muuttumattomia. (Park 2011, 406–407)

Parkin mukaan uskonnolliset kokemukset pystyvät täyttämään elämän merkityksen syvälliset vaatimukset, kuten johdonmukaisuuden, hallinnan tunteen, epävarmuuden vähentämisen, identiteetin, eksistentiaaliset vastaukset ja käyttäytymisohjauksen vaatimukset. Ne vaikuttavat jokapäiväiseen elämään, mutta korostuvat erityisesti, kun ihmiset kohtaavat stressaavia tapahtumia, kuten trauman, menetyksen tai surun. (Park 2011, 409)

Park viittaa Baileyhyn siinä, miten itsen ylittämisen kokemus, joka voi siis olla maallista tai pyhää, voi olla olennainen osa uskonnollisuutta. Kaikkeen implisiittinen uskonto ei välttämättä tarjoa yhtä kattavia vastauksia, kuin eksplisiittinen; Park nostaa esiin esimerkiksi kysymyksen universumin synnystä. Silti monet implisiittiset uskonnot tarjoavat vahvan lopullisen tavoitteen sekä polun, jonka kautta ihmiset voivat saavuttaa tavoitteensa sekä joukon arvoja ja ohjeita päivittäistä toimintaa varten. Näin ne voivat tarjota vahvan tarkoituksen ja merkityksellisyyden tunteen elämässä. (Park 2011, 411–412) Implisiittinen uskonto pystyy tarjoamaan eksplisiittisen uskonnon tavoin merkityksellisyyttä ihmisille, jolloin ne ovat pitkälti rinnastettavissa toisiinsa.

Myös Tatjana Schnell lähestyy implisiittistä uskontoa psykologian näkökulmasta. Schnell määrittää kaikille eksplisiittisille uskonnoille kolme yhteistä tekijää: myytin, rituaalin ja transsendenttisen kokemuksen. Schnellin mukaan näistä tulee implisiittisen uskonnollisuuden edustajia, kun niiden sisällöt muuttuvat henkilökohtaisesti merkityksellisiksi: henkilökohtaisiksi myyteiksi ja rituaaleiksi sekä subjektiivisesti saavutettaviksi transsendenttisiksi kokemuksiksi. (Schnell 2007, 86)

Schnellin mukaan ihmiset eroavat toisistaan sen mukaan missä määrin ymmärtävät uskonnollisuutensa kognitiivisesti, käyttäytymisessään tai kokemuksellisesti. Kolme elementtiä voidaan yhdistää kukin johonkin psykologisen tutkimuksen osa-alueista: myytti sijoittuu kognitioon, rituaali käyttäytymiseen ja transsendenssin kokemus kokemukseen. Myytti muuttuu ihmiselle henkilökohtaiseksi, jos siinä on henkilökohtaista merkityksellistä sisältöä, sama on rituaalin laita, joka muuten olisi vain merkityksetön käyttäytymismalli. Transsendenssin kokemus on yksilön henkilökohtainen kokemus vain, jos sen kokenut henkilö tulkitsee sen näin. (Schnell 2007, 87–89)

Schnellin tutkimuksessa merkityksellisyyden muodostumisessa yksilön elämässä nousi esiin teemoja (vapaasti suomentaen) identiteetin rakentumisesta, toiseudesta ja kuulumisesta, yksilöllisyydestä ja yhteisöstä, rationaalisuudesta ja velvollisuudesta, hyvinvoinnista,

voimasta sekä vapaudesta. Teemat muodostavat luettelon nimenomaan länsimaisen kulttuurin ihmiselämän perimmäisistä merkityksistä. Ne kallistuvat vahvasti arkielämän alueille ja Schnellin mukaan toimivat implisiittisen uskonnollisuuden sfääreinä. (Schnell 2007, 100)

Näennäisesti maallistuneet sisällöt voivat palvella samaa eksistentiaalista tehtävää aivan kuten eksplisiittisesti uskonnolliset. Kaikki se sisältö, joka liittyy subjektiivisesti lopulliseen merkitykseen, voidaan nimetä implisiittiseksi uskonnoksi. (Schnell 2007, 102)

Myös muilla tieteenaloilla on tehty tutkimusta liittyen implisiittiseen uskonnollisuuteen. Steve Aicinenaan artikkeli lähestyy implisiittistä uskonnollisuutta ja rukousta urheilun kontekstissa kinesiologyan kannalta. Aicinena löytää urheilusta paljon ominaisuuksia, jotka ovat yhteisiä sekä eksplisiittiselle, että implisiittiselle uskonnolle, käyttäen esimerkkinä kristinuskoa. Urheilijoille on tyypillistä rukoilla tai toimittaa jonkinlaisia rituaaleja ennen urheilusuoritusta, pyrkien kuitenkin maallisiin tavoitteisiin kuten suorituskyvyn parantamiseen ja voittoon. Aicinenaan mukaan rukouksen käyttö urheilussa todistaa urheilun merkityksen implisiittisenä uskontona. Urheilu tarjoaa uskonnon tavoin kuulumista, vahvistaa arvoja ja on täynnä rituaaleja sekä perinteitä; sen tarkoitus on auttaa osallistujia tulemaan paremmiksi ihmisiksi. (Aicinena 2017, 56)

Monet urheilijat käyttävät rukousta hallitakseen epävarmuuden tunnetta urheilussa, johon liittyy usein myös onnenesineen kantaminen tai rituaalin suorittaminen ennen omaa jännittävää suoritusta (Aicinena 2017, 59). Urheilu ei ole eksplisiittistä uskontoa, mutta se lainaa monia elementtejä institutionaalisista ja vakiintuneista uskonnoista (Aicinena 2017, 61).

2.2 Sisällönanalyysi

Aineiston analyysimenetelmänä käytän teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Alun perin aineistossa kiinnosti nimenomaan sen eksplisiittinen uskonnollisuus, olihan se uskontotieteen opiskelijana kiinnostavaa löytää puhtaasti uskonnollisia viittauksia näennäisen sekulaarista aineistosta, mutta mitä enemmän aineistoon tutustui, sitä merkittävämmältä implisiittisen uskonnollisuuden rooli näyttäytyi. Tutkielman analyysin oli siis ensin tarkoitus toteutua aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä, mutta aineistoon perehtymisen aikana implisiittinen uskonto oli jo niin merkittävästi näkyvissä, ettei pelkkä eksplisiittinen ja aineistolähtöinen lähestymistapa enää riittänyt. Tällöin oli otettava mukaan implisiittisen uskonnon teoria, jolloin varsinainen analyysi muuttui puhtaasti teoriaohjaavaksi sisällönanalyysiksi. Pelkkä implisiittisen uskonnollisuuden käsite – yksinomaan vastakohtana eksplisiittiselle – ei ollut enää riittävä.

Sisällönanalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, jossa aineisto ensin pelkistetään luokittelemalla eli järjestelemällä, jonka jälkeen löydökset ryhmitellään eli teemoitellaan aihepiirien ja teemojen mukaan etsimällä joko samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia. Lopulta aineisto tyypitellään eli muodostetaan tyyppiesimerkkejä teemoista löytyneistä ominaisuuksista ja tiivistetään näkemykset yleistyksiksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 104–107)

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan teoreettisen viitekehyksen avulla. Teoria toimii analyysin tukena ja apuna, mutta analyysi ei pohjaudu suoraan siihen. Analyysiyksiköt poimitaan aineistosta, mutta aikaisempi tieto, eli tässä yhteydessä implisiittinen uskonnollisuus, auttaa analyysin tekemisessä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109)

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä tietyt käsitteet ovat jo valmiina, eli aineiston analysoinnissa käytetään jo teoriasta löydettäviä käsitejärjestelmiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 133).

Analyysiyksiköt muodostuivat aineistoa lukiessa melko nopeasti. Alkuun analyysiyksiköitä oli 26 kappaletta, joista oli muodostettavissa teemoja ja sitä kautta ne oli asetettavissa joko eksplisiittisen tai implisiittisen uskonnollisuuden käsitteen alle. Ainoastaan elollistamisen kattokäsitteen alle jäävät analyysiyksiköt oli haastavaa luokitella joko puhtaasti eksplisiittisiksi tai implisiittisiksi. Tämän vuoksi teema käsitellään analyysiosiossa omana alalukunaan.

Eksplisiittisen uskonnon piirteet ja ominaisuudet olivat lähtökohtaisesti selkeästi nähtävissä aineistossa. Implisiittisen uskonnon teorian avulla myös piiloiset uskonnolliset piirteet nousivat esiin. Baileyn kolme tapaa määritellä uskonnollisuutta auttoi löytämään neljä pääteemaa, jotka ilmentävät implisiittistä uskonnollisuutta juuri KonMari-menetelmässä ja Baileyn teoriaa soveltaneet tutkimukset (Lord 2006, Park 2011, Schnell 2007) vahvistivat teemoittelua.

2.3 Aineisto

Tutkielman aineisto koostuu Marie Kondon kirjoittamista kirjoista KonMari – siivouksen elämänmullistava taika (2016a) sekä KonMari – iloa säkenöivä järjestys (2016b). Aineisto oli kirjoitettu jo valmiiksi ja on julkinen eli kaikkien saatavilla. Kondo on kirjoittanut myös kolmannen kirjan, KonMari – työn ilon löytämisen taika (2020), yhteistyössä organisaatiokäyttäjymisen asiantuntijan Scott Sonesheinin kanssa, mutta koska kyseinen kirja keskittyi enemmän työpisteiden ja -huoneiden järjestelyyn, sekä työhyvinvointiin, rajasin sen aineiston ulkopuolelle koska aineistokorpus oli riittävä. Kaikkien kolmen kirjan käännökset on tehnyt englannista Päivi Rekiaro, mutta tässä tutkielmassa en keskity

tutkimaan kielellisiä tekijöitä. Aineiston lukeminen alkuperäiskielellä ei ollut mahdollista, ja koska käännös suomeksi on tehty englannin-, eikä japaninkielisistä teoksista, aina on mahdollista, että mukaan on päässyt käännösvirheitä.

Ensimmäinen kirja KonMari – siivouksen elämänmullistava taika on yleiskatsaus menetelmään. Se on alun perin julkaistu japaniksi vuonna 2011 ja suomennettu englannista ensimmäisen kerran vuonna 2015. Toinen kirja KonMari – iloa säkenöivä järjestys, käy samoja teemoja läpi, mutta hieman syvällisemmin ja yksityiskohtaisemmin. Toista kirjaa kuvataan enemmän ensyklopediaksi, ja se sisältää myös paljon kuvaohjeita esimerkiksi vaatteiden taittelusta. (Kondo 2016b, 14) Molemmissa kirjoissa on kuitenkin noin seitsemän sivun kattava hakusanasto.

Ensimmäinen kirja on hieman lyhyempi (222 sivua) koska toinen kirja sisältää paljon kuvia (299 sivua), jotka auttavat lukijaa järjestelysiivouksen suorittamisessa. Kumpikin teoksista on kirjoitettu käyttäen runsaasti Kondon omia esimerkkejä elävästä elämästä. Ne sisältävät monia hänen itsensä sekä asiakkaidensa onnistumisia ja epäonnistumisia, joiden avulla Kondo pyrkii vakuuttamaan lukijansa siitä, että hänen ohjeitaan kannattaa kuunnella. Kirjat on tarkoitettu lukea alusta loppuun oikeassa järjestyksessä, koska menetelmän ennalta määritellystä järjestyksestä ei tule poiketa.

3 Uskontoperinteiden taustaa

Veikko Anttonen lainaa Emilé Durkheimia muistuttaen, että uskonnoksi kutsumamme asia on lopulta käsitteellinen abstraktio ja tätä lähestytään erilaisten representaatioiden kautta (Anttonen 2015, 9). Uskonnollisuus-käsitettä Anttonen kuvaa ikään kuin älyllisenä ominaisuutena, joka ohjaa ihmisen toimintaa ja tiedonkäsittelyä mielen tiedostamattomien mekanismien avulla (Anttonen 2015, 13). Uskonnolle ja uskonnollisuudelle on paljon erilaisia määritelmiä, joista kaikki ovat yksittäisiä tulkintoja ja representaatioita.

3.1 Shintolaisuus

Shintolaisuus on Japanin merkittävin uskonto buddhalaisuuden lisäksi. Siinä ei ole pyhää kirjaa tai moraalioppia, vaan siihen voidaan suhtautua enemmän isänmaallisena instituutiona. Shintolaisuudeksi voidaan määritellä ne uskonnolliset tavat, jotka eivät ole liitettävissä buddhalaisuuteen tai muihin Japanin ulkopuolella syntyneisiin uskontoihin. Sitä voidaan kutsua kiitollisuuden ja rakkauden uskonnoksi. Shintolaisuus ei poissulje muita uskontoja tai näe niiden yhdistämisessä ristiriitoja; japanilainen saattaa mennä naimisiin shintolaisittain, elää kungfutselaisten opetusten mukaan ja tulla haudatuksi buddhalaisittain. Shintolaisuus ei

ole yksilön, vaan yhteisön uskonto, johon liittyy vahvasti perheen tai kylän yhteisöllisyys. (Vesterinen 2004, 384–385)

Rituaalit ovat merkittävässä asemassa. Jos riitit toimitetaan väärin tai puolinaisesti, ne eivät toimi odotetusti. Shintolaisuuteen ei liity varsinaista synti-käsitettä, mutta siinä erotetaan selkeästi rituaalisesti puhdas ja epäpuhdas. Poistettaessa shintolaisista riiteistä buddhalainen pintakerros, paljastuu animistisia piirteitä, jotka ovat nähtävissä shintolaisuudessa, ja japanilaisessa yhteiskunnassa selkeämmin kuin monissa muissa maissa. (Vesterinen 2004, 390) Shintolaisia riittejä käytetään ihmisten ja kamien kommunikaatiokanavina (Vesterinen 2004, 393).

Kamit eli jumalat ovat oleellinen osa shintolaisuutta ja ne elävätkin yhteiskunnan joka puolella. Käsitys abstraktista, täysin erillään inhimillisestä maailmasta olevasta jumalasta ei kuulu shintolaisuuteen, mutta kasvi, kivi tai vuori voi sisältää personoidun jumalan. Shinto tarkoittaaakin jumalan, kamin, tietä. (Vesterinen 2004, 386–387) Kami ei kuitenkaan ole käsitteenä aivan yksinkertaisesti määriteltävissä. Kivet, joet, puut sekä aurinko voidaan nähdä sellaisenaan joko jumalina tai jumalten asuntoina. (Vesterinen 2004, 402–403) Myös kodeissa on läsnä jumala, kamagamisama, eli tulen- tai kotiliedenhaltija (Vesterinen 2004, 388).

Shintolaisuudessa painotetaan sitä, ettei jumalille, tai niille ihmisille, joiden kanssa ollaan tekemisissä, tuoteta häpeää. Kasvojen menetys ymmärretään laajempaan asiana kuin vaikkapa länsimaissa; ihminen menettää kasvonsa toimiessaan toisin kuin häneltä odotetaan. (Vesterinen 2004, 385–386)

On väitetty, että missään muualla maailmassa ei kohdella pyhiä asioita yhtä profaanisti kuin Japanissa (Vesterinen 2004, 388). Shintolaisuuden vaikutus on nähtävissä yhteisöllisyydessä ja perinteellisyydessä, jonka vuoksi se ei ole kuoleva uskonto, mutta ei myöskään täysin irrotettavissa japanilaisesta yhteiskunnasta, vaikka sitä on pyritty ajoittain viemään myös ulkomaille (Vesterinen 2004, 412–413).

3.2 Animismi

Animismi on sielu-uskoa, jonka mukaan kaikilla olioilla on sielu, kaikki esineet ovat jumalia tai sen ilmentymiä. Animistisen uskontoteorian mukaan ihminen varustaa kuvaannollisesti kaiken ympärillään olevan itsensä – sielullisen olennon – tapaiseksi, eli omien psyykkisten ominaisuuksiensa kaltaiseksi. (Anttonen 2010, 32)

Graham Harveyn mukaan animistit tunnistavat maailman täynnä persoonia, joista vain osa on ihmisiä (Harvey 2005, xi). Yksi animismin tärkeimpiä ominaisuuksia on kunnioittava käyttäytyminen kaikkia ja kaikkea kohtaan; myös niitä kohtaan, jotka aiotaan syödä (Harvey

2013, 3). Hyvin yksinkertaistettu väite on, että animismi viittaa henkiuskoon tai että kaikki ihmiset, jotka uskovat henkiin, ovat animisteja (Harvey 2013, 3). Ihmisillä on Harveyn mukaan luonnollinen taipumus personoida omistamiaan tavaroita, puhua niille tai nimetä niitä, vaikka niiden ei välttämättä odoteta vastaavan. Toisin sanoen, lähes meitä kaikkia voitaisiin kutsua animisteiksi. (Harvey 2013, 6–7)

Harveyn ajatus animismista eroaa jossain määrin teorian uranuurtajasta, Edward Tylorista. Tylor määritteli animismin uskoksi henkiin, jolloin ihminen antaa elottomille esineille elämän ja eläimille sielun (Harvey 2005, 9; 2013, 1). Tylor korosti ajatusta, että uskonto oli syntynyt ennen tieteen kehittymistä ihmisen tarpeesta selittää maailmaa ja se tultaisiin ennen pitkää korvaamaan nykyaikaisten tieteiden kehittyneemmällä menetelmällä. Tylor piti animismia synonyymina uskonnolle, ja uskonnon ytimenä oli juuri henkiusko. (Harvey 2013, 4)

Harveyn määritelmä animismista voitaneen kutsua uudeksi animismiksi, vaikka hän ei itse tee jakoa vanhaan ja uuteen animismiin (Harvey 2013, 7). Harvey pohtii muun muassa sitä, miksi mieli ja tahdonvapaus hyväksytään yleisesti elävien olentojen ominaisuuksiksi, mutta henki tai sielu siirretään uskonnolliseksi määritellyyn ryhmään (Harvey 2013, 8). Harvey itse kiinnostui animismista pakanoiden kautta, joista osa käytti animismia ymmärtääkseen ihmisen osallisuutta suurempaan kokonaisuuteen, kuin pelkkään ihmislajiin (Harvey 2013, 1–2). Harvey lähestyy animismia muun muassa eri lajien välisenä kommunikaationa (Harvey 2013, 2).

Kuten shintolaisuuden kohdalla jo todettiin, siihen liittyy animistisia piirteitä muun muassa kamien suhteen.

4 KonMari-menetelmä

Japanilainen Marie Kondo (s.1984) aloitti naistenlehtien lukemisen 5-vuotiaana ja järjestelysiivoukseen perehtymisen 15-vuotiaana. Hän aloitti ensin omasta huoneestaan ja muiden perheenjäsentensä huoneista siirtyen lopulta tekemään järjestelysiivousvalmennusta työkseen ja aloitti järjestelysiivouskonsulttina 19-vuotiaana. Kondo työskenteli nuorena avustajana shintolaispyhäkössä. (The New Yorker 2015)

Kondon kehittämä järjestelysiivousmenetelmä on muodostunut valtavaksi menestykseksi Japanin lisäksi myös länsimaissa; kirjoja on myyty yli 10 miljoonaa kappaletta ympäri maailman ja niitä on käännetty yli 40 kielelle (mariekondobooks.com, s.a.; yle.fi 2016). Kondo kehitti yritystään ensin Japanista käsin laajentaen sitä ympäri maailmaa, ja lopulta hän muutti perheineen Yhdysvaltoihin. Yrityksessä työskentelee myös hänen

miehensä. KonMari-menetelmästä on tehty myös sarja *Tidying up with Marie Kondo*, joka löytyy Netflixistä (Netflix.com, s.a.).

Päivittäinen siistiminen on eri asia kuin KonMari-menetelmä. Menetelmän mukainen järjestelysiivous on tarkoitus tehdä vain kerran, ja niin perusteellisesti, että projektin jälkeen jokaisella esineellä on oma paikkansa, eikä koti enää koskaan muutu kaaokseksi. Kondon mukaan siivoamisen kerrannaisvaikutuksia ovat koko elämän ja omien asioiden järjestely; ihminen saa samalla rohkeutta minimoida elämästään negatiivisia asioita. Kodin järjestäminen vaikuttaa positiivisesti myös elämän muilla osa-alueilla, esimerkiksi työssä ja perhe-elämässä. (Kondo 2016a, 9–10) Kondon saamat asiakaspalautteet kertovat ihmisten elämänmuutoksista; jotkut ovat irtisanoutuneet epätyytyvästä työstä tai huomanneet jonkin muun merkittävän muutoksen elämässään. Muutoksen kerrotaan olevan seurausta kodin siivoamisesta ja järjestämisestä, koska he ovat samalla muuttaneet ajatteluaan ja elämänasennettaan. Kondo kuvaa kodin järjestämistä oman elämänsä järjestämiseksi. (Kondo 2016a, 127, 184, 211)

Jokaisen esineen oma säilytyspaikka kehitetään kokonaisvaltaisen järjestelyn avulla. Tällöin myös päivittäinen siistiminen muuttuu helpommaksi, kun jokaisella esineellä on oma paikkansa, ja se myös palautetaan käytön jälkeen omaan paikkaansa lepäämään. Esineelle etsitään koti, oma säilytyspaikka, jossa se asuu pysyvästi. (Kondo 2016a, 178)

Japanilaiset uskovat, että huoneen siivoaminen tai kylpyhuoneen pitäminen putipuhtaana tuo hyvää onnea, mutta jos asunto on sekaisin ja täynnä rojua, wc-istuimen jynssääminen ei paljon auta. Sama koskee fengshuita⁵. Huonekalut ja koriste-esineet heräävät eloon vasta kun asunto on ensin järjestetty kuntoon. (Kondo 2016a, 15)

Menetelmässä tärkeimpiä teemoja on edetä ennalta määrättyssä järjestyksessä, joka takaa Kondon mukaan onnistumisen ja sen, että sen saa suoritettua loppuun menestyksekkäästi. Menetelmä eroaa muista järjestelysiivousmenetelmistä juuri tuotekategorioittain karsimisen ja järjestämisen vuoksi. Muissa menetelmissä kehoitetaan siivoamaan koti huone kerrallaan tai heittämään yksi esine pois aina ostaessaan yhden uuden esineen. KonMari-menetelmässä järjestely aloitetaan vaatteista, sitten siirytään kirjoihin, papereihin, komonoon ja lopulta sentimentaalisiin esineisiin. Komono tarkoittaa sekalaista, pientä tavaraa, rihkamaa tai koriste-esinettä (Kondo 2016a, 116). Kondo painottaa noudattamaan nimenomaan määriteltyä järjestystä hyvän lopputuloksen saamiseksi. Lisäksi Kondo kieltää laittamasta tavaroita paikoilleen ennen kuin karsiminen on suoritettu loppuun saakka.

---

⁵ Fengshui voidaan määritellä taolaisuutta lähellä olevaksi uskomusjärjestelmäksi. Yleisperiaatteen mukaan ihmiskunnan tulisi elää sopusoinnussa luonnon kanssa. Uskomusjärjestelmä perustuu jinin ja jangin käsitteisiin sekä viiteen elementtiin, josta koko maailma koostuu. Jin ja jang perustuvat taolaisuuden pääajatuksen maailman tasapainosta. Fengshuin katsotaan tuovan onnea ja menestystä, ja vastaavasti jos sitä ei noudata, epäonnea ja menetyksiä. (Nikkilä 2004, 377–379)

Tärkeimpiä perusteita kategorioittain järjestelyssä on se, että keräämällä kaikki samankaltaiset tavarat yhteen, havaitsemme, kuinka paljon meillä on tiettyjä esineitä. Kategoriat on ennakkoon tarkasti määritelty, mutta Kondo antaa kuitenkin vapauden soveltaa niitä omaan elämään ja kotiin sopivaksi. (Kondo 2016b, 273) Ainoana poikkeuksena tässä ovat tunne-esineet, joihin ei ole tarpeen koskea ennen kuin karsimista ja pirskahtelun tunnetta on harjoiteltu riittävästi.

Ennen raivaukseen ryhtymistä projektiin on sitouduttava sekä kuviteltava koti ja elämä menetelmän suorittamisen jälkeen. Halutessaan voi esimerkiksi leikata lehdistä kuvia, joiden avulla pystyy kuvittelemaan tulevan, järjestetyn, iloa pirskahtelevan kotinsa. Järjestelysiivous jaetaan karkeasti kahteen osaan: karsimiseen ja säilytyspaikkojen valintaan. Ensimmäisenä pitää päättää mitä heitetään pois, jonka jälkeen päätetään miten ja missä säilytettävät tavarat pidetään. Kondon mukaan koko prosessi tulisi tehdä yhtäjaksoisesti, jos haluaa välttyä takaiskuilta (Kondo 2016a, 28). Muutoksen nopeus takaa prosessin onnistumisen; Kondon mukaan ”nopea” tarkoittaa tässä yhteydessä noin puolta vuotta (Kondo 2016a, 43). Karsimista suoritetaan loksahduspisteeseen saakka, kunnes tiedetään mikä tavaramäärä on oikea juuri sinulle ja koet mielihyvän tunteen.

Yksi Kondolle tärkeä asia ja oleellinen ohje on esineiden kiittäminen ennen kuin niistä luovutaan. Jokaista esinettä tulee kohdella kunnioittavasti ja kiittää sen tekemästä työstä ennen kuin siitä luovutaan. Järjestelysiivous on Kondon mukaan väline, ei lopullinen päämäärä (Kondo 2016a, 30). Lopullisena päämääränä Kondo pitää onnellisempaa, rauhallisempaa elämää ja omaan itseensä tutustumista, sekä omien arvojensa mukaan elämistä. Siistissä ja hyvin järjestetyssä kodissa asuminen kohentaa väistämättä myös ihmisen minäkuvaa. (Kondo 2016b, 116)

Kondon mukaan esineen arvo määrittyy sen mukaan, miten käyttäjä suhtautuu siihen (Kondo 2016b, 288). Lisäksi esineillä on erilaisia vetovoimatekijöitä, jotka ovat luonnollisia ja osittain hankittuja. Kondon mukaan tavaroiden vetovoimaan vaikuttaa kolme tekijää: esineen oma kauneus (luonnollinen vetovoima), esineeseen kohdistetun rakkauden määrä (hankittu vetovoima) ja esineeseen liittyvän historian tai merkityksen määrä (kokemusperäinen arvo). (Kondo 2016b, 56)

4.1 Menetelmän suorittaminen käytännössä

Menetelmässä kerätään ensin kyseisen kategorian kaikki tavarat kerralla esille, otetaan jokainen yksittäinen esine erikseen molempiin käsiin ja tunnustellaan, pirskahteleeko se iloa, jonka jälkeen se joko säilytetään tai heitetään pois. Kun kyseisen kategorian karsiminen on

suoritettu, säilytettävät tavarat asetetaan paikoilleen mahdollisuuksien mukaan niin, että ne kaikki nähdään yhdellä silmäyksellä. Vaatteet, pyyhkeet ja muut tekstiilit viikataan Kondon opettamalla tavalla pystyyn, jotta avatessa kaapin tai laatikon saattaa heti nähdä kaiken mitä siellä on. Lisäksi Kondon mukaan vaatteet saavat ansaitsemaansa lepoa, kun ne on viikattu oikealla menetelmällä. Kullekin esineelle tarvitsee löytää paikka vain kerran, joten menetelmässä pyritään äärimmäiseen yksinkertaisuuteen (Kondo 2016a, 143). Tarkoituksena on sijoittaa samankaltaiset tavarat samaan paikkaan tai toistensa lähetyville, ei levittä niitä ympäri kotia (Kondo 2016a, 149).

Karsiminen aloitetaan vaatteista, jotka on vielä erikseen jaettu alakategorioihin: yläosat, alaosat, ripustettavat vaatteet (kuten jakut, takit, puvut jne.), sukat, alusvaatteet, käsilaukut, asusteet, erikoisvaatteet (kuten uimapuvut, virkapuvut jne.), jalkineet (Kondo 2016, 76–77). Jokaista vaatekappaletta pidellään käsissä ja arvioidaan, halutaanko se säilyttää. Kun pitelet vaatetta, kehosi reagoi siihen. Tämä reaktio ratkaisee sen, tuleeko vaate tai muu esine säilyttää. Pelkkä esineen katsominen ei riitä, sillä tällöin ihminen ei voi tuntea pirskahtelua ja tehdä oikeaa ratkaisua tavaranto säilyttämisestä, vaan esine tulee ottaa molempiin käsiin ja tunnustella minkälaisia tunteita se herättää. (Kondo 2016a, 51; 2016b, 20, 30)

Vaatteiden säilyttämisen oleellisin osa on niiden taittelu Kondon oppien mukaisesti. Kondon mukaan vaatteet lepäävät säilytyspaikassa. Kun vaate taitellaan oikein, kangas suoristuu ja elpyy. Taittelu on muutakin kuin esineen saamista pieneen kokoon säilytyksen ajaksi: se on hoitamista ja ilmentää rakkautta ja kiitollisuutta siitä, miten nämä vaatteet tukevat elämäntyylimme. Japanilaiset perinnevaatteet, kimonot ja yakatat, on tapana taitella aina suorakulmioiksi ja säilyttää niiden mittojen mukaan valmistetuissa vetolaatikoissa. (Kondo 2016a, 84–85) Vaatekaappiin ripustettavat vaatteet tulee asetella kohoamaan oikealle eli raskaammat vaatteet vasemmalle ja kevyemmät oikealle, jotta kaapin oven avatessa pystyy tuntemaan energian.

Kun vaatekaappi on järjestetty niin, että vaatteet kohoavat oikealle, tunnet sen edessä seisossasi, miten sydämesi lyö nopeammin ja kehosi solut suorastaan kihelmöivät energiaa. Tätä energiaa välittyy myös vaatteisiisi. Huone tuntuu raikkaammalta jopa suljettuasi kaapin oven. (Kondo 2016a, 90–91)

Oikeassa järjestyksessä eteneminen takaa sen, että ihminen on valmis kohtaamaan tunte-esineensä, kuten valokuvat tai päiväkirjat, kun on ensin harjoitellut pirskahtelun kokemista muiden helpompien kategorioiden avulla. Kondon kokemuksesta suurin osa järjestelijöistä epäonnistuu, jos aloittaa karsimisen liian tunteellisista esineistä. Ihminen siis opettelee ensin tunnistamaan pirskahtelun tunteen, ennen kuin siirtyy tunteita herättäviin esineisiin. Ilon ja

pirskahtelun osoitukseksi lasketaan myös elämää helpottava käytännöllisyys, että esineen omistamisesta on hyötyä eli sitä kautta iloa arkielämässä. (Kondo 2016b, 34)

5 Analyysi

5.1 Eksplisiittinen uskonnollisuus

5.1.1 Jumalat

Järjestämisen jumala mainitaan aineistossa kolmesti, mutta sitä ei kuvata tarkemmin.

Järjestämisen jumalan annetaan ymmärtää olevan järjestelysiivousta suorittavan tukena ja turvana, ja hänen avullaan järjestelysiivous saadaan suoritettua loppuun onnistuneesti. Kondo kertoo järjestämisen jumalan palkitsevan onnistumisesta, mutta ei kuvaa myöskään tätä palkitsemista tarkemmin. Järjestämisen jumala ei hylkää ketään, vaikka henkilö ei itse uskoisi onnistumiseensa. (Kondo 2016b, 15, 50)

Järjestämisen jumalaan viitataan aineistossa pienellä alkukirjaimella ja lainausmerkeissä. Kondo nimittää järjestelysiivousta suorittavalle avuksi järjestämisen jumalan, joka on Kondon itsensä lisäksi järjestystä suorittavan tukena ja luo uskoa järjestelysiivouksen suorittamiseen menestyksekkäästi. Tätä jumalaa kuvataan vain sen antaman avun ja palkitsemisen kautta. Sen on tarkoitus toimia urakkaa suorittavan henkilön tukena, myös silloin kun Kondo ei itse ole paikalla auttamassa, toimien henkisenä apuvälineenä, joka luo uskoa ja antaa tukea tarvittaessa. Palkintona järjestelysiivousurakasta voidaan pitää sen saamista päätökseen, jolloin sen suorittaneen henkilön elämänlaatu paranee. Järjestämisen jumala voidaan myös rinnastaa ihmiseen itseensä, jonka kanssa kommunikoidaan siivousurakan edetessä, koska ihminen tutkailee sisintänsä, pohtii omaa historiaansa ja tulevaisuuttansa, saaden oman elämänsä järjestykseen. Kondo antaa vain järjestämiselle nimetyn jumalan, ei muille toiminnoille nimettyä jumalaa.

Shintolaisuuteen kuuluva kasvojen menettämisen pelko nousee esiin järjestämisen jumalan suhteen; järjestämisen jumala valvoo järjestelysiivouksen loppuun suorittamista, jolloin suorittaja ei menetä kasvojaan vaan toimii oletusten mukaisesti. Myös kasvojen säilyttämistä voidaan pitää mainittuna palkintona urakan suorittamisesta.

Aineistossa mainitaan shintolaisuuden kamit eli jumalat, jotka ovat läsnä kaikkialla. Kondo esittelee lukijalle Yaoyozu no kamin eli 800 000 jumalan käsitteen. Sen mukaan kamit asuvat luonnonesineiden lisäksi myös kaikissa ihmisen luomissa esineissä kuten esimerkiksi hellassa, pehmoleluissa tai peilissä, jopa jokaisessa riisinjyvässä. (Kondo 2016b, 287) Koska kamit ovat läsnä kaikkialla, jokaista esinettä tulee kohdella kunnioituksella.

Järjestämisen jumalaa voidaan pitää yhtenä kamina, onhan se läsnä jokaisella järjestelysiivouksen hetkellä ja pyrkii auttamaan tekijää hylkäämättä tätä ja palkitsemalla tämän urakan valmistuttua. Kamien, eli sitä kautta kaikkien elollisten ja elottomien persoonien kunnioittava kohteleminen viittaa sekä shintolaisuuteen, että animismiin, koska ne kietoutuvat vahvasti yhteen. Kaikki esineet voidaan personoida, koska maailma on lopulta suurempi kokonaisuus kuin pelkkä ihmislaji. Kunnioitus esineitä kohtaan lähtee liikkeelle muun muassa kameista, koska ne ovat läsnä kaikkialla.

Järjestämisen jumala ja kamit toimivat valvojina järjestelysiivousta suorittavalle. Kokemus voi olla yhtä aikaa henkilökohtaisesti transsendenssi ja kuitenkin samalla pelkäämään Kondon sanelema, jolloin sen henkilökohtainen ulottuvuus jää kokematta. Mikä menetelmän suorittaja kokee sen henkilökohtaisena ja transsendenttina, se muuttaa henkilön suhtautumista järjestelysiivoukseen sitoutumiseen.

5.1.2 Pyhä ja rituaali

Aineistossa käytetään pyhän käsitettä monessa tilanteessa. Esineitä nimitetään pyhiksi (Kondo 2016a, 133, 177) ja niiden paikalleen sijoittamista eli niille kodin löytämistä kuvataan pyhäksi toimitukseksi (Kondo 2016a, 178). Esineet ovat arvokkaita ja niiden kohtelu on omistajalleen kunnia-asia, joka tekee niistä menetelmän mukaan pyhiä, vastakohtana profaanille tai maalliselle. Menetelmän myötä arkisista esineistä luodaan pyhiä muuttamalla käsitystä niistä, arvottamalla ne uudelleen ja kohtelemalla niitä kunnioituksella ja arvokkuudella. Kunnioittava käyttäytyminen korostuu osana rituaaleja, jolloin arkiseksi tai profaaniksi mielletystä tilanteesta tai asiasta voidaan saada aikaan pyhä. Pyhä-käsitettä käytetään aineistossa korostamaan esineen tai tilanteen arvokkuutta ja luomaan sille lisäarvoa.

Shintolaisia rituaaleja käytetään välineinä kommunikaatioon kamien kanssa. Shintolaisuus on kiitollisuuden uskonto, jolloin esineiden kiittäminen voidaan tulkita rituaaliksi. Rituaalisuus esiintyy aineistossa useita kertoja siirtymä- ja puhdistusriittien kautta. Menetelmässä on selkeästi nähtävissä uskonnollisiksi tulkittavia rituaaleja, joista aiemmin mainitussa Tornivuoren tutkielmassa laajemmin. Yksi aineistossa useampaan kertaan toistuva esimerkki on japanilaiseen perinteeseen liittyvä puhdistusriitti, jossa ripotellaan karkeaa suolaa, jotta henget saadaan lähetettyä matkaan (Kondo 2016b, 177). Japanilainen puhdistusriittisuola (Kondo 2016b, 236) auttaa, jos hävitettävään esineeseen on erityinen side ja siitä on vaikea luopua. Aineistossa kuvataan rituaalilla siirtymää ja muutosta, sekä valmistautumista järjestelysiivouksen aloittamiseen, kutsuen kotia ja esineitä

vuorovaikutukseen (Kondo 2016a, 173, 195–196). Kuten jo shintolaisuus-luvussa todettiin, shintolaisuudessa rituaalien oikein suorittamisella on suuri merkitys.

Puhtaus korostuu shintolaisuudessa etenkin pyhäkköön astumisen yhteydessä (Vesterinen 2004, 386). KonMari-menetelmä perustuu karsimiseen, järjestelyyn ja siivoukseen, mutta puhtaudesta ja puhdistautumisesta puhutaan aineistossa melko vähän. Kondo kuitenkin mainitsee, miten kodin siivoaminen ja puhtaana pitäminen on helpompaa, kun järjestelysiivous on suoritettu loppuun, tavaroiden väljyys ja vähyys mahdollistaa huolellisen siivoamisen, mikä ei aiemmin ollut mahdollista tavarapaljouden vuoksi. Kondon pyrkimystä järjestykseen ja siisteyteen voidaan tulkita myös rituaalisena puhdistautumisena.

Rituaaleihin sitoutuminen muuttaa ne pelkistä tavoista henkilökohtaisiksi rituaaleiksi, jolloin ne tuottavat toisenlaista merkitystä, sitoutumista sekä intensiivisiä kiinnostuksen kohteita.

5.1.3 Shintolaisuus ja buddhalaisuus

Shintolaisuus on erottamattomasti läsnä japanilaisessa yhteiskunnassa ja kuten moni muukin japanilainen, myös Kondo on itse työskennellyt shintolaispyhäkössä. Kodin tervehtiminen nostetaan aineistossa esiin useampaan kertaan, ja se on omaksuttu menetelmään suoraan shintolaispyhäköissä käytetyn etiketin pohjalta (Kondo 2016a, 195). Shintolaisuus on nähtävissä luonnon ja jokaisen esineen kunnioittamisessa, jota aineistossa korostetaan toistuvasti. Animismi on vahvasti läsnä shintolaisuudessa ja korostuu nimenomaan ajatuksena kameista ja esineiden persoonista.

Buddhalaisuus ja shintolaisuus kietoutuvat yhteen japanilaisessa yhteiskunnassa, jolloin kumpikin uskonto on edustettuna aineistossa hyvin selkeästi. Buddhalaisuus mainitaan kuvatessa esille jätettäviä, kauniita esineitä (Kondo 2016b, 58) sekä buddhalaisia pappeja (Kondo 2016b, 82). Menetelmässä kehoitetaan erottamaan kodin puhdistaminen ja järjestäminen, aivan kuten buddhalaistemppelissä koulutetaan temppelin puhdistamiseen, mutta ei järjestämiseen. Puhdistaminen ei vaadi ajattelua, mutta järjestämisessä ajatuksen tulee olla kirkkaasti mukana (Kondo 2016b, 27).

Aineistossa korostetaan enemmän shintolaisuutta kuvatun Kondon siitä ammentamia oivalluksia ja korostaen nimenomaan sen kuulumista arkeen ja japanilaisten elämään. Buddhalaisuus tulee taustalla, ja esimerkkien avulla se määritellään aivan yhtä oleelliseksi osaksi yhteiskuntaa, kuin shintolaisuuskin. Aivan kuten shintolaisuudessa, myös buddhalaisuuden yhteydessä korostetaan sitä, ettei eläville olennoille tule aiheuttaa vahinkoa tai kärsimystä, eli kaikkia tulee kohdella hyvin ja kunnioittavasti.

Uskonnollisen käyttäytymisen toiminnan motiivit voivat jäädä ulkopuolisille epäselviksi, jolloin myös toiminnan sisältämä symboliikka ei avaudu uskontoperinnettä tuntemattomalle.

5.1.4 Energia

Energia voi olla joko ihmisen esineestä aistimaa tai ihmisen esineelle luovuttamaa energiaa (Kondo 2016a, 84, 90). Menetelmän mukaisesti jokaista esinettä tunnustellessa ja koskettaessa molemmiin käsiin, ihmisen keho reagoi esineeseen (Kondo 2016a, 51) ja tällöin ihminen voi tunnistaa pirskahtelun, jolloin hän tietää esineen tuottavan itselleen iloa. Kondon lanseeraama käsite pirskahtelusta voidaan tulkita energiaksi, jota ihmisen ja esineen välillä liikkuu. Pirskahtelua pidetään tärkeimpänä tekijänä päätöksessä, jonka järjestelysiivouksen suorittaja tekee ratkaistessaan säilyttääkö vai hävittääkö kyseinen esine.

Esineen energia ei katoa, vaikka fyysinen esine hävitettäisiin karsimisen yhteydessä. Aineistossa kuvataan esineen energiaa palvelualltiuden energiana, joka jää jäljelle, vaikka esine hävitettäisiin sen jälkeen, kun se on suorittanut tehtävänsä (Kondo 2016a, 199–200). Energia voi palata takaisin saman ihmisen luo toisessa muodossa.

Kun esine vapautetaan fyysisestä olomuodostaan, se liikkuu maailmassasi energiana, kertoo muille tavaroille, että olet ainutlaatuinen ihminen, ja tulee takaisin luoksesi esineenä, josta on eniten hyötyä sinulle juuri tällä hetkellä, esineenä, joka tuottaa sinulle eniten iloa. (Kondo 2016a, 199–200)

Energia vaikuttaa olevan myös oleellisempi tekijä esineessä, kuin sen fyysinen olomuoto. Esineen fyysinen olemus voi toki olla omistajalleen iloa tuottava tekijä vaikkapa sen ulkoisen kauneuden suhteen, mutta aineistossa painotetaan nimenomaan esineen herättämien tunteiden tarkkailua, jolloin esineen energialla on merkittävämpi rooli tunteiden herättäjänä.

Energiaa voi aistia eri tavoin. Se voi näyttäytyä huoneilman raikkautena (Kondo 2016a, 91) tai kehon tuntumisena raskaammalta (Kondo 2016b, 20). Energia voi aiheuttaa fyysisiä tuntemuksia kuten päänsärkyä, mutta menetelmässä tärkeintä on aistia juuri pirskahtelu, esineen iloa tuottava energia.

Esineen omistaja voi siirtää energiaa esineeseen käyttämällä lämmintä käsivoimaa (Kondo 2016b, 81). Kondo käyttää japanilaista käsitettä te-ate (Kondo 2016a, 84) esimerkkinä vaatteiden koskettamisen tärkeydestä; ihmisestä virtaa vaatteeseen energiaa, kun vaate taitellaan huolellisesti ja niin, että se voi hyvin säilytyspaikassaan. Te-ate tarkoittaa parantamista, kirjaimellisesti käsien käyttöä, jonka mukaan juuri vaatteen koskettaminen saa energian siirtymään ihmisestä vaatteeseen.

Energia asuu silmissä, joten jos esineellä on silmät, kuten nallella tai nukella, sitä tulee kohdella erityisen hienotunteisesti. Menetelmässä kehoitetaan peittämään silmät, jotta energia ei ole aistittavissa, jolloin esineen hävittämisestä tulee helpompaa. Jos silmällisistä esineistä luopuminen tuntuu vaikealta, vaikka sen silmät olisi peitetty, Kondo kehottaa suorittamaan aiemmin mainitun japanilaisen puhdistusriitin, jossa henget lähetetään matkaan ripottelemalla suolaa mukaan. (Kondo 2016b, 176–177)

Mono no aware on japanilainen käsite ja tarkoittaa kirjaimellisesti haikeutta asioita kohtaan. Sillä pyritään kuvaamaan kykyämme aistia tavaroiden olemus. Kun järjestelysiivous on suoritettu, herkkyys aistia esineiden olemus paranee ja yhteys tavaroihin kasvaa. (Kondo 2016b, 288–289) Energian aistimisen kokemus voi näyttäytyä transsendenssina ja lisätä osaltaan sitoutumista menetelmään.

Animismi on vahvasti läsnä energiaa koskevissa löydöksissä. Energian välittyminen ihmisen ja esineen tai esineen ja toisen esineen välillä rinnastetaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen, jossa korostuu eri ”lajien” välinen kommunikaatio energian avulla. Tämä mahdollistaa eri lajien välisen vuorovaikutuksen ja kyvyn välittää tietoa toisilleen.

5.1.5 Aura

Aineistossa esitetään, että kullakin esineellä ja materiaalilla on oma auransa. Eri materiaaleista valmistetut esineet käyttäytyvät ja hengittävät eri tavoin. Tämä on merkittävin syy sille, miksi samasta materiaalista valmistettuja esineitä kehoitetaan säilyttämään samassa paikassa tai ainakin lähekkäin; niiden aurat sopivat yhteen. (Kondo 2016b, 73)

Tavaroistasi huokuva aura muuttuu sen mukaan, mikä niiden rooli on elämässäsi, kuinka kohtelet niitä ja millaisista materiaaleista ne on valmistettu. Niillä ei välttämättä ole todellista hajua, mutta hajuainetini näyttää havaitsevan niiden välisen ero. Ihmisen aisteihin liittyy jotain, mitä ei voi selittää rationaalisesti. (Kondo 2016b, 167)

Aura ei ole pysyvä, vaan se muuttuu tilanteen mukaan. Esineen aura muuttuu sen päästessä kaupasta omistajansa kotiin, mutta mikäli esimerkiksi vaatteesta ei poista hintalappuja, se jää omistajansa aiemmin hankkimien vaatteiden auran varjoon. Tällöin se ei siirry yksityisomaisuudeksi vaan jää kaupan tuotteeksi (Kondo 2016a, 173). Esineiden aura muuttuu sen mukaan, miten niiden omistaja kohtelee niitä. Lisäksi esineen käyttäjän tunteet voivat muuttaa esineen auraa, tästä käytetään japanilaista termiä kuki-kan, ’ilman tuntu’ (Kondo 2016b, 288). Esineen käyttäjän suhtautuminen niihin määrittää kaikkien omistamiensa esineiden arvon.

Aura voidaan rinnastaa myös energiaan, sillä sitä voidaan kuvailla tunteena ja energiakenttänä, jota ihmisestä tai esineestä välittyy. Kondo kuitenkin erottaa energian ja auran aineistossa omiksi tekijöikseen. Auran voidaan katsoa ympäröivän elollisia olentoja,

jolloin sen esiintyminen myös elottomina pidetyissä esineissä vahvistaa ajatusta niiden elollisuudesta.

5.1.6 Materian henki

Aineiston mukaan kaikessa materiassa asuu henki. Kondon mukaan tämä ajatus on mahdollisesti sisäänrakennettuna japanilaisten geeneissä. Vahvasti shintolaista ajatusta kameista voitaisiin soveltaa myös materian hengeksi, eräänlaiseksi kamiksi, mutta KonMari-menetelmässä ne on erotettu toisistaan. Kami on jumala ja materian henki kuvaillaan laajemmaksi käsitteeksi, joka voidaan määritellä myös materian, esineen, persoonallisuudeksi. Kamit ovat puolestaan kaikkialla läsnä olevia jumalia, jotka pysyvät kuitenkin etäämmällä kuin konkreettisemmin koettavissa oleva materian henki. Materiassa asuvalla hengellä on kolme puolta: esineen valmistusmateriaalin henki, esineen valmistajan henki sekä esineen käyttäjän henki. Valmistajan hengellä Kondo katsoo olevan hyvin voimakas merkitys esineen persoonallisuuteen. (Kondo 2016b, 287) Järjestelysiivouksen suorittajan toimintaa motivoi ajatus materian hengestä, esineen persoonasta.

Kuten energiankin suhteen todettiin, tulee olla erityisen tarkkana lelujen, kuten nukkejen ja pehmolelujen karsimisessa. Niistä eroaminen voi tuntua vaikealta, koska ne vaikuttavat eläviltä (Kondo 2016b, 176). Esineiden kohdalla, joilla tuntuu olevan sielu, tulee toimia erityisen kunnioittavasti. Jos esineellä tuntuu olevan sielu, Kondo kehottaa mieltämään esineen karsimisen muistotilaisuudeksi, jos se helpottaa siitä luopumista.

5.1.7 Fengshui

Fengshui ei ole varsinaisesti toiminut KonMari-menetelmän oppinuorana, mutta aineistosta löytyy monia rinnastuksia ja suoria viittauksia fengshuihin. Aineistosta on pääteltävissä, että fengshui ”toimii” vasta kun järjestelysiivous on viety loppuun saakka, koska se tuo hyvää onnea (Kondo 2016a, 15, 203). Fengshuin filosofia auttaa järjestelysiivousurakassa, erityisesti esineiden sijoituksessa ja niiden kodin etsimisessä (Kondo 2016a, 204; 2016b, 215). Kondo itse löytää monia yhtäläisyyksiä fengshuihin esitellessään menetelmäänsä ja mainitsee jinin ja jangin sekä viiden elementin toimivan tasapainottavina tekijöinä myös omassa menetelmässään sekä fengshuin filosofian tukevan intuitiotaan järjestelysiivouksen suhteen (Kondo 2016b, 215).

Fengshuissa korostetaan jinin ja jangin tasapainoa, joka syntyy, kun asiat loksahtavat kohdalleen ja esineet on aseteltu oikein. Myös Kondo puhuu loksahduspisteestä (Kondo 2016a, 134), jolloin järjestelysiivouksen suorittaja tuntee, mikä tavaramäärä on hänelle juuri sopiva sekä miten ja minne esineet tulee sijoittaa säilytettäväksi. Viiden elementin ajatus

korostuu tunnistaessa eri materiaaleja kodissa, koska niitä tulee kohdella eri tavoin, jotta tasapaino on mahdollista saavuttaa.

Menetelmässä käytetään fengshuin ajatusta tukemaan väittämiä ja Kondon omia kokemuksia sekä selittämään sitä, miksi asiat suositellaan tehtävän tietyllä tavalla. Filosofian avulla oikeutetaan tiettyjä asioita, jotka muuten olisivat vain Kondon omiksi mielipiteiksi tulkittavia tekijöitä. Kun järjestelysiivous on suoritettu onnistuneesti loppuun, ei asiaa tarvitse ajatella sen enempää, fengshuin ansiosta elämä on harmoniassa.

5.1.8 Muut

Muita eksplisiittisen uskonnollisiksi tulkittavia viittauksia ovat paratiisin portti (Kondo 2016b, 63), maalliset halut (Kondo 2016a, 202), siivouksen elämänmullistava taika (Kondo 2016a, 185; 2016b, 12) sekä mantra (Kondo 2016b, 78). Aineistossa mainitaan myös karma yhdistettynä japanilaiseen puhdistautumisriittiin (Kondo 2016b, 236). Karman käsite tunnetaan useammassakin uskonnossa, ja sen katsotaan viittaavan kausaalisuuteen.

Paratiisia pidetään yleisesti tavoiteltavana asiana ja paikkana, ja sinne pääsemistä pyrkimisen arvoisena. Eri uskonnoilla ja perinteillä eri puolilla maailmaa on omanlaisiaan paratiisikäsitteitä, jolloin paratiisi-käsitettä voidaan pitää jossain määrin yleismaailmallisena. Esimerkiksi islamiin kuuluu tärkeänä tekijänä pyrkimys paratiisiin pääsystä, kristinuskossa samaa asiaa ajaa taivaan käsite. Shintolaisuuteen kuuluu oleellisena osana portti, jonka kautta kuljetaan pyhäkköön, jolloin paratiisin portti voidaan tulkita shintolaiseksi ominaisuudeksi. Aineistossa käytetään paratiisin porttia kuvaamaan Kondon asiakkaan oviaukkoa, johon oli ripustettu erilaisia koristeita. Menetelmässä kuvataan siirtymää portista pyhäkköön jännittyneen odotuksen ilmapiirinä (Kondo 2016a, 196). Siirtymää paratiisin portista voidaan tulkita myös siirtymärituaalina.

Maallinen halu voidaan tulkita profaaniksi; epäpyhäksi ja pyhän vastakohdaksi. Aineistossa maalliset halut mainitaan kodin järjestelysiivouksen valmistuessa; kuinka asukas kokee vähemmän maallisia haluja saatuaan urakkansa valmiiksi. Hän saattaa löytää uuden kumppanin, uuden työn tai onnistua laihdutusyrityksessään. Maininnasta voi jäädä lukijalle ajatus, että asukkaalle jää kuitenkin henkisiä tai hengellisiä haluja, vaikka maalliset katoaisivatkin.

Aineiston mukaan siivouksessa ja järjestämisessä piilee taikaa. Kuten jo menetelmän perusajatuksessa mainitaan, siivouksen elämänmullistava taika (Kondo 2016a, 15) saa ihmisen onnistumaan elämänsä ja kotinsa järjestämisessä. Taikuus tai magia voidaan

luokitella yliluonnolliseksi, transsendenssiksi, ja sitä kautta eksplisiittiseksi tai implisiittiseksi uskonnollisuudeksi⁶.

Kun toimit intuitiosi pohjalta, huomaat, kuinka hämmästyttävästi asiat alkavat elämässäsi kytkeytyä toisiinsa ja miten suuria muutoksia siitä seuraa. Ihan kuin taikasauva olisi sipaissut elämääsi (Kondo 2016a, 137).

Mantran lausuminen yhdistetään yleisesti hengelliseen harjoitukseen. KonMari-menetelmässä kehoitetaan toistamaan kahta tärkeintä pääsääntöä vaatteiden säilytyksessä – taittelemista ja asettelemista pystyasentoon – jotta niiden säilytyspaikkojen löytäminen ja säilytykseen laittaminen ei veisi niin paljoa tekijänsä energiaa. Mantran lausumisella yleensä pyritään johonkin, eli toiminnalla on jonkinlainen symbolinen tarkoitus.

5.2 Implisiittinen uskonnollisuus

5.2.1 Arvot

Arvojen merkitys nousi esiin toistuvasti. Järjestyksen katsottiin pohjaavan henkilökohtaisiin arvoihin, joiden kerrottiin kuvastavan sitä, miten ihminen haluaa elää (Kondo 2016a, 14). Ihminen tutustuu omiin arvoihinsa menetelmän avulla, ja samalla hänelle selviää, mitä hän pitää elämässään tärkeänä (Kondo 2016a, 135). Menetelmän mukaan on oleellista ymmärtää oma suhde esineeseen, koska se ilmentää elämää ohjaavia arvoja (Kondo 2016a, 189). Arvot myös määrittävät sen, miten suhtaudumme toisiin ihmisiin; menetelmän mukaan, jos emme hyväksy ihmisiä, joiden arvot eroavat omistamme, emme voi sanoa vieneemme järjestelysiivousta päätökseen (Kondo 2016b, 268). Menetelmän mukaan ihmisen tulisi siis karsia elämästään iloa tuottamattomien esineiden lisäksi ihmiset, jotka eivät edusta samoja arvoja tai oppia elämään erilaisten arvopohjien omaavien ihmisten kanssa.

Sekä shintolaisuuteen, että japanilaisuuteen kuuluu vahvasti se, ettei sovi tuottaa häpeää itselleen tai toisille. Lisäksi merkittävänä arvopohjana on kunnioitus kaikkea ja kaikkia kohtaan. KonMari-menetelmässä kehoitetaan jokaista etsimään ja löytämään omat arvonsa, joiden mukaan haluaa elää, ja joiden oivaltamisen ja löytämisen jälkeen myös varsinainen järjestelysiivous onnistuu.

Arvot ohjaavat ihmisen toimintaa ja päämääränä on tyytyväinen elämä, jossa ihminen voi elää arvojensa mukaisesti. Arvot ja niiden toteuttaminen kertoo yksilön tai yhteisön tavoitteista ja päämääristä. Niitä voidaan tulkita implisiittisen uskonnollisuuden kontekstissa institutionaalisen uskonnon ulkopuolelle jäävinä merkityksellisinä tekijöinä. Niiden merkitys korostuu yksilön arjesta kumpuavina asioina, eikä niistä siis ole välttämättä löydettävissä uskonnollista ulottuvuutta ilman tulkintaa ja kontekstia. Arvojen mukainen elämä antaa

---

⁶ Kts. esim. Laitila 2015.

elämälle sisältöä ja merkitystä, ja arvot voivat löytyä esimerkiksi tietyn elämäntyylin saavuttamisesta. Vaikka ihmisten arvoja voidaan jossain määrin lähestyä globaalisti, on eri kulttuurialueilla kuitenkin eroja arvomaailmoissa, kuten Schnellin esittämä länsimaisen ihmisen merkityksellisyuden lista osoittaa (Schnell 2007, 100).

5.2.2 Elämäntyyli

Koko järjestelysiivousurakan tavoite ja tarkoitus on saavuttaa uusi elämäntyyli ja elämänasenne (Kondo 2016a, 11–12).

Siitä hetkestä alkaen, kun ryhdyt järjestämään paikkoja, joudut väistämättä nollaamaan elämäsi. Tästä seuraa, että elämäsi alkaa muuttua, ja järjestäminen pitää tapahtua ripeästi, jotta pääset syventymään tärkeisiin asioihin. Siistiminen on pelkkä väline, ei lopullinen päämäärä. Varsinaisena tavoitteena tulisi olla sellainen elämäntyyli, joka vetoaa sinuun, kunhan olet saanut elämäsi järjestykseen. (Kondo 2016a, 30)

Menetelmän mukaan urakka muokkaa väistämättä ajattelutapoja ja toimii oppimistilaisuutena, jossa hienosäädetään suhdetta tavaroihin ja luodaan sitä kautta itselle iloa tuottava elämäntyyli (Kondo 2016a, 25; 2016b, 32). Tietty elämäntyyli on saavutettavissa vain järjestelysiivouksen loppuunsaattamisen kautta (Kondo 2016a, 38) ja se mullistaa oman käyttäytymisen sekä elämäntyylin (Kondo 2016a, 39). Aineistossa ilmaistaan, että kodin järjestäminen auttaa myös löytämään oman elämäntehtävän, joka on suurempi väite kuin pelkän elämäntyylin löytäminen tai muuttuminen (Kondo 2016a, 211). Omanlaisen elämäntyylin löytäminen ja saavuttaminen kuvataan kaikkien tavoitteeksi, ja KonMari-menetelmän on tarkoitus luoda sille puitteet sekä antaa ohjeet sen suorittamiseen ja tavoittamiseen.

Tavaroidemme tehtävä on tuottaa meille mielihyvää, jotta voimme saavuttaa haluamamme elämäntyylin (Kondo 2016a, 51).

Kuten jo aiemmin todettua, shintolaisuus on uskonnon lisäksi elämäntyyli ja elämäntapa, joka kuuluu oleellisena osana arkeen ja määrittää rutiineja sekä rituaaleja. Japanilainen elämäntyyli nähdään länsimaissa minimalistisena: asunnot ovat pieniä, säilytysratkaisut kompakteja ja käytännöllisiä. KonMari-menetelmän luoma kuva tavoiteltavasta elämäntyylistä on universaali, vaikkakin paketoitu japanilaiseen kääreeseen.

5.2.3 Oman elämän järjestäminen

Järjestelysiivousurakka johtaa syvälliseen muutokseen meissä itsessämme, jolloin se vaikuttaa myös tunne-elämäämme (Kondo 2016a, 25). Kun elämänsä saa järjestykseen, se muuttuu onnellisemmaksi, joka onkin koko menetelmän perimmäinen tarkoitus (Kondo 2016a, 30, 47). Urakan päätökseen saamisen jälkeen ihmistä ympäröi selkeä ja raikas ilmapiiri (Kondo 2016a, 71). Käsitellessään esineiden kohtaamisen kautta tunne-elämänsä, ihminen käsittelee samalla

menneisyyttään, ja saa samalla sen järjestykseen (Kondo 2016a, 127) ja saavuttaa kodin täydellisen tasapainon (Kondo 2016b, 187).

Kun pitelet tunne-esineitä kädessä yksi kerrallaan ja päätät, mitä säilytät ja mitä heität pois, tulet käsitelleeksi menneisyyttäsi. Mutta jos vain sulot nuo tavarat pöytälaatikkoon tai pöytälaatikkoon, menneisyydestäsi tulee miltei huomaamatta painolasti, joka jarruttaa sinua ja estää elämästä tässä ja nyt. (Kondo 2016a, 127)

Ihmisen elämä alkaa vasta kun koti on saatu järjestykseen (Kondo 2016a, 211; 2016b, 11).

Menetelmä lupaa samalla saada ihmisen rakkauselämän kuntoon ja kuvailee esimerkein, kuinka sen suorittaneet ovat löytäneet elämäkumppanin tai menneet naimisiin nykyisen kumppanin kanssa (Kondo 2016b, 259). Menetelmän suorittaminen myös vähentää kodin ”semanttista kohinaa” (Kondo 2016b, 231) ja selkeyttää ajattelua (Kondo 2016b, 251).

Menetelmän oletuksena on, että kaikkien sen suorittajien elämä on jollain tavalla epäjärjestyksessä tai sekaisin, jopa kaaoksessa. Menetelmä tarjoaa ratkaisun ja lupaa saada suorittajan elämän (jälleen) järjestykseen. Maininta siitä, miten elämä alkaa vasta järjestelysiivouksen valmistuttua, voi aiheuttaa monille suorittajille tyhjyyden tunteen, jos itse järjestelysiivous on tuonut elämään sisältöä ja tuntunut elämän tarkoitukselta. Menneisyyden käsittelemisestä ja järjestämisestä puhutaan paljon, olettaen, että jokaisella on matkassaan menneisyyden raskas painolasti, josta on päästävä eroon.

Oman elämän järjestämisellä viitataan myös sisällön saamiseen. Elämän järjestäminen vapauttaa aikaa muille asioille, kuten aineiston konkreettiset järjestämisesimerkit kuvaavat. Ihmisen oletetaan pitävän elämänsä järjestyksessä, jolloin voidaan puhua jälleen shintolaisuuteen ja japanilaisuuteen liittyvästä oletusten mukaisesta toiminnasta.

Järjestelysiivouksen suorittajan eri elämäalueiden yhdistäminen lopulliseksi integroivaksi fokukseksi antaa lopullisen palkinnon tekijälleen. Palkinto ja päämäärä on järjestys ja sitä kautta saavutettava merkityksellisyys omaan elämään. Jokaisen on löydettävä omat fokuksensa, koska suorittamalla ja saavuttamalla esimerkiksi Kondon itsensä merkityksellisyyden päämäärä, ei ihminen lopulta järjestä omaa elämänsä itsensä ja omien henkilökohtaisten merkitystensä kautta, vaan jonkun toisen.

5.2.4 Itsetuntemus ja -oivallus

Suorittamalle järjestelysiivouksen ihminen pystyy vasta näkemään oman elämänsä puutteet ja tarpeet (Kondo 2016a, 12), koska suorittamalla fyysistä karsintaa, tulee ongelmiin paneuduttua samalla myös henkiseltä kannalta (Kondo 2016a, 13). Kodin tai huoneen ollessa sotkuinen, on myös ajattelu sotkuista, joten kohtaamalla fyysisen sotkun, tulee eritelleeksi myös omaa psyykkistä tilaansa ja joutuu vääjäämättä nollaamaan elämänsä (Kondo 2016a, 30).

Menetelmän suorittaminen vaikuttaa sekä minäkuvaan että psyykeen (Kondo 2016a, 39, 43). Menetelmän avulla voi saavuttaa syvemmän itsetuntemuksen ja sen sanotaan olevan tie itseoivallukseen (Kondo 2016a, 184). Kodin järjestämisen kuvaillaan olevan itsensä kohtaamista (Kondo 2016b, 27), jolloin ihminen tutustuu itseensä ”elämän lahjan vastaanottajana” (Kondo 2016b, 12). Joskus esineistä kumpuava ilottomuus voi edustaa omaa sisäistä ääntämme (Kondo 2016b, 36).

Kondo kuvaa omakohtaisella esimerkillä, kuinka kuuli äänen kehottavan katsomaan tavaroita tarkemmin, kun vasta opetteli karsimista ja tavaroiden säilyttämistä (Kondo 2016a, 50), jonka jälkeen hän koki oivalluksen, miten järjestelysiivous tulee suorittaa, jotta pääsee maaliin. Kohtaamalla karsimisen ja järjestelyn yhteydessä oman sisimpänsä ja omat ongelmansa, pääsee tavoitteeseen eli saavuttaa ilon, onnen ja uuden elämäntyylin.

Menetelmä lupaa paljon ja kehottaa järjestelysiivouksen suorittajaa suoranaiseen itsetutkiskeluun, toki sen annetaan ymmärtää tulevan automaattisesti ja kuuluvan prosessiin. Menetelmän tässä osuudessa on nähtävissä lupaus henkiseen kasvuun ja parempaan itsetuntoon, jos vain prosessi on huolellisesti suoritettu loppuun. Kondo korostaa hänen henkilökohtaisten oppilaidensa pientä epäonnistumisprosenttia (Kondo 2016b, 38–39), jolloin voidaan tulkita, että kaikki ovat myös onnistuneet itsetutkiskelussaan sekä kohottaneet itsetuntemustaan.

5.3 Elollistaminen

Elollistaminen on elottomien esineiden ja asioiden personointia ja se viittaa vahvasti animismiin. Siihen kuuluu rinnastus ihmiseen ja inhimillisten ominaisuuksien antaminen elottomiksi määritellyille asioille. Elollistaminen nousi koko aineistossa ehdottomasti yhdeksi merkittävimmistä uskonnollisuuden ilmaisuista, jonka vuoksi sitä käsitellään omana lukunaan. Aineistossa kerrotaan, kuinka Kondo aloitti lukioikäisenä kohtelevaan esineitä kuin elollisia olentoja (Kondo 2016a, 176).

Kuulemme silti urheilijoiden pitävän hyvää huolta välineistään. He kohtelevat niitä melkein kuin ne olisivat pyhiä. Luulen heidän vaistoavan välineidensä voiman. Jos kohtelisimme samalla pieteetillä kaikkia arkielämässämme käyttämiämme esineitä tietokoneista käsilaukkuihin ja kyniin, meillä olisi elämässämme huomattavasti nykyistä enemmän luotettavia ”tukijoita” (Kondo 2016a, 177–178).

Aineistossa oli havaittavissa erittäin runsaasti elottomien esineiden elollistamisen ja inhimillistämisen piirteitä. Esineitä kuvailtiin inhimillisin piirtein ja ominaisuuksin, esineille annettiin tehtävä ja niillä kuvailtiin olevan oma tahto, niiden tunteet otettiin huomioon karsimisessa ja säilytyspaikkaa eli ”kotia” valittaessa, esineitä rinnastettiin ihmisten väliseen suhteeseen sekä esineiden ja ihmisten vuoropuhelua kuvattiin dialogina.

Esineille annettiin inhimillisiä piirteitä ja ominaisuuksia kuvaamalla niitä tyytyväisiksi (Kondo 2016b, 106), ylpeiksi (Kondo 2016b, 117), luonteeltaan erilaisiksi (Kondo 2016b, 160), karaistuneiksi, itsevarmoiksi ja pelottomiksi (Kondo 2016b, 197), kärsivän näköisiksi (Kondo 2016b, 226) ja rinnastamalla niitä ihmisten toimintaan muun muassa herättämällä ne unesta (Kondo 2016a, 98). Esineet kykenevät opettamaan ihmistä (Kondo 2016a, 102), reagoimaan ihmisen tunteisiin (Kondo 2016a, 177), kertomaan muille esineille ihmisestä (Kondo 2016a, 199), muistamaan aiempia tapahtumia (Kondo 2016b, 81) sekä kommunikoidaan muiden esineiden kanssa (Kondo 2016a, 143). Lisäksi esineiden hengittämisestä mainittiin useampaan otteeseen (Kondo 2016a, 96a; 2016b, 73, 76, 201).

Esineiden kuvattiin tekevän paljon töitä, jolloin ihmisen tehtävä on antaa niille koti. Koti on niiden levähdyspaikka, jossa ne voivat elpyä, jotta ne jaksavat suorittaa tehtävänsä, eli ilon tuottamista ihmiselle, jatkossakin parhaansa mukaan (Kondo 2016a, 173). Jokaisella esineellä on oma roolinsa, tehtävä, jota sen on tarkoitus suorittaa. Tavaroita motivoi parhaiten se, että omistaja pitää niistä huolen (Kondo 2016a, 178). Jos koti pitää asukkaistaan, se on valmis tekemään töitä asukkaiden hyvinvoinnin eteen (Kondo 2016a, 198). Kaikilla esineillä on lopulta pyrkimys olla omistajalleen hyödyksi (Kondo 2016a, 199) ja niiden tarkoitus on tehdä elämästämme onnellisempi (Kondo 2016b, 35, 133). Tämän vuoksi esineitä tulee kohdella rakkaudella ja arvokkuudella, niistä on huolehdittava ja niille on luotava hyvät olosuhteet, jotta ne voivat suorittaa oman tehtävänsä (Kondo 2016b, 56, 99, 110).

Esineillä on kuitenkin myös oma tahto, joka ilmenee saapumisena luoksesi juuri tietyllä hetkellä ja tietystä syystä. Esineet haluavat olla omistajalleen hyödyksi, ja mikäli niistä ei ole enää hyötyä, ne haluavat päästä pois. (Kondo 2016a, 199) Kuten jo energia-luvussa mainittiin, esineet palaavat toisessa muodossa omistajansa luokse, kun aika on oikea, mutta vasta kun ne haluavat palata (Kondo 2016a, 200). Aineistossa kuvaillaan tarkasti, miten esimerkiksi vaatteet tulee taitella säilytyspaikkaansa, koska ne haluavat tulla taitelluksi (Kondo 2016b, 112). Omistajan tehtävänä on selvittää millä tavoin vaate tulisi taitella. Esineiden kuvataan myös puhuvan omistajalleen, pyytävän päästä pois epämiellyttävästä paikasta (Kondo 2016b, 180).

Aineistossa otetaan esineiden tunteet huomioon ja rinnastetaan ne ihmisten välisiin suhteisiin. Kun esinettä kohtelee oikein ja sen ominaisuuksien mukaan, siitä tulee vahvempi (Kondo 2016a, 84). Esineet lepäävät omassa säilytyspaikassaan, ja lepo on niille välttämätöntä, jotta ne jaksavat tehdä jokapäiväistä työtään (Kondo 2016a, 92).

Voimme stimuloida tavaroitamme siirtämällä niitä eri paikkaan, altistamalla ne raittiille ilmalle ja tekemällä niistä ”tietoisia”. (Kondo 2016a, 98)

Esineet muuttuvat surkeiksi ja heikoiksi, jos niitä ei kohdella hyvin ja oteta niiden tunteita huomioon (Kondo 2016a, 156, 162), mutta ne saavat toisiltaan tukea aivan kuten ihmisetkin (Kondo 2016a, 163). Jos omistaja ei siis järjestä esineelle lepopaikkaa ja anna esineen levätä, hän on julma, vaikka esine silti tekisikin työnsä (Kondo 2016a, 163, 165). Esine, joka saa levätä päivittäin, on vireämpi (Kondo 2016a, 178).

Esineet tulee sijoittaa samankaltaisten esineiden lähelle, koska myös ihmiset haluavat kaltaistensa rinnalle, tästä syntyy turvallinen tila (Kondo 2016a, 89). Omistajan vastuulla on löytää esineelle sen kaipaama levähdyspaikka, koti, ja huolehtia, että se viihtyy valitussa säilytyspaikassa (Kondo 2016a, 178; 2016b, 194). Esineen säilytyspaikan tulee olla sen luonteenomainen ja luonnollinen (Kondo 2016a, 204), esimerkiksi sukkiin kääriminen palloiksi tai sitominen solmuun on julmaa (Kondo 2016b, 110).

Vetolaatikoon laittamasi sukat ja sukkahousut ovat ehdottomasti lomalla. Ne joutuvat koviille jokapäiväisessä työssään, kun ne litistyvät jalkasi ja kenkäsi väliin ja kärsivät puristuksesta ja hankauksesta suojellakseen jalkojasi. Ne saavat tilaisuuden levätä vain ollessaan laatikossa. (Kondo 2016a, 92)

Kun esineelle ei ole enää tarvetta eikä se tuota omistajalleen iloa, se tulee hävittää asianmukaisesti. Sille voi järjestää läksiäiset ja juhlia eron hetkeä; esineet ovat onnellisempia ja eloisampia kun ne ovat tarpeellisia eivätkä makaa kaapissa tyhjän panttina (Kondo 2016a, 200). Jos esineet on hylätty ja eristetty muista kaltaisistaan, ne kokevat sen kidutuksena (Kondo 2016b, 55). Esineisiin ei myöskään koskaan tule purkaa negatiivisia tunteita tai kritisoida niitä (Kondo 2016b, 99, 235), Kondon mukaan suhteemme tavaroihin on verrattavissa suhteeseemme muihin ihmisiin ja toisinpäin (Kondo 2016b, 261). Tavaramme jättävät jälkeensä muistoja, aivan kuten toiset ihmisetkin (Kondo 2016b, 279). Kokonaisuutena järjestelysiivousprosessi syventää ihmisen ja esineen välistä suhdetta, mutta myös perheenjäsenten välisiä suhteita (Kondo 2016b, 287).

Erityisen paljon aineistossa keskityttiin ihmisten ja tavaroiden väliseen dialogiin. Järjestelysiivouksen yhteydessä ei kannata kuunnella musiikkia tai pitää ympärillään mitään muitakaan ärsykeitä.

Olen todennut, että musiikin tai melun vuoksi on vaikeampaa kuulla ihmisen ja hänen tavaroidensa välistä vuoropuhelua (Kondo 2016a, 68).

Jokaisen esineen kanssa tulee kommunikoida joko ääneen tai hiljaa mielessään (Kondo 2016b, 18, 35, 116, 274). Karsittavia esineitä kiitetään siitä, että ne tuottivat iloa hankittaessa, tai ne opettivat omistajalleen, etteivät olleet sopivia hänelle tai suojelivat aikansa hänen kehoaan, jonka jälkeen se hyvästellään (Kondo 2016a, 70, 85; 2016b, 94). Vaatteiden taittelua kuvataan vuoropuheluksi vaatteiden kanssa (Kondo 2016a, 85); vaate kertoo, kuinka se haluaa tulla taiteltavaksi ja muu esine kertoo missä ja miten se haluaa asua (Kondo 2016a,

148). Myös säilytettäviä esineitä kiitetään kuluneesta päivästä, ennen kun ne asetetaan niille varattuun säilytyspaikkaan ja kehoitetaan niitä lepäämään ennen seuraavaa tapaamista (Kondo 2016a, 141–142, 176). Tavarat pystyvät kertomaan omistajilleen heidän tekemistään päätöksistä aiemmin elämässä (Kondo 2016a, 184).

Kondo pitää tärkeänä sekä oman, että asiakkaidensa kodin tervehtimistä aina sinne astuessa (Kondo 2016a, 195).

Asiakkaan luo tultuani tervehdin ensi töikseni hänen kotiaan. Polvistun lattialle keskellä taloa tai asuntoa ja puhuttelen kotia mielessäni. Esittäydyn lyhyesti kertomalla nimeni, osoitteeni ja ammattini ja pyydän sitten apua sellaisen tunnelman luomisessa, jossa perhe voi elää onnellisempana. Sitten kumarran. Tähän äänettömään rituaaliin menee vain pari minuuttia, mutta se kyllä saa osakseen oudoksuvia katseita asiakkailtani. (Kondo 2016a, 195)

Lisäksi tulee pukeutua kunnioittavasti ja kun toimii näin, asunto kertoo mitä se tarvitsee ja miten säästettävät tavarat kannattaa säilyttää (Kondo 2016a, 196). Parhaiten asunnon sanomiset ymmärtää asukas itse (Kondo 2016a, 197). Kun ihminen ryhtyy tervehtimään kotiaan aina sinne saapuessa, se alkaa lopulta vastata (Kondo 2016a, 197).

Jos elottomiin esineisiin suhtaudutaan kameina, se antaa selityksen sille miksi esineille annetaan inhimillisiä ominaisuuksia ja rinnastetaan niitä ihmisiin, määritetään niille tehtävä sekä tulkitaan niiden omaa tahtoa. Shintolaisuus on yhteisöllinen uskonto, jossa ei niinkään korosteta yksilöllisyyttä. Koska kamit ovat läsnä joka paikassa, ei ihminen jää koskaan yksin ja yhteisöllisyys voi näyttäytyä myös omassa kodissa, omien arvokkaiden esineiden keskellä.

Elollistaminen on puhtaasti animismia, jolloin elottomat esineet rinnastetaan ihmiseen itseensä. Mieli ja tahto mielletään yleisesti elollisten olentojen ominaisuuksiksi, henki ja sielu uskonnollisiksi ominaisuuksiksi, mutta animismissa nämä kaikki voidaan lukea kaikkien persoonien ja olentojen ominaisuuksiksi. Elollistaminen toimii hyvänä näytteenä animismiin oleellisena kuuluvasta lajien välisestä kommunikaatiosta; eri lajit kykenevät kommunikoimaan keskenään ja välittämään toisilleen tietoa.

Elollistaminen toimii myös konkreettisenä esimerkkinä arkisten, tai profaanien, asioiden arvosta. Arkiset tavat tai esineet voivat antaa elämälle sisältöä ja merkitystä, joita ei välttämättä itse arjessa mielletä uskonnollisiksi, mutta tulkittaessa asiaa uskontotieteen ja uskonnon näkökulmasta, ne voidaan määrittää uskonnollisiksi tekijöiksi. Elottomien esineiden tunteiden tai toiminnan tulkinta on nimenomaan tulkintaa, jokainen ihminen tekee sen omasta näkökulmastaan, jolloin se voi näyttäytyä hyvin erilaisena eri konteksteissa.

5.4 Analyysin yhteenveto

Aineistossa oli runsaasti sekä eksplisiittisiä, että implisiittisiä uskonnollisia ilmaisuja ja viittauksia. Menetelmän perustarkoituksena on saada suorittajansa elämä järjestykseen ja

tuottaa iloa. Implisiittisen uskonnollisuuden piirteet näkyivät selkeimmin juuri oman elämän saamisessa järjestykseen ja lisääntyneessä itsetuntemuksessa, eksplisiittiset puolestaan shintolaisperinteessä sekä uskonnollisiksi luokitelluissa käsitteissä kuten pyhä ja rituaali. Shintolaisuus ja animismi olivat löydettävissä aineistosta sekä eksplisiittisinä, että implisiittisinä tekijöinä. Esineiden elollistaminen on nähtävissä animisminä, jolloin se painottuu voimakkaammin eksplisiittisen uskonnollisuuden puolelle. Menetelmä esittää ihmisen aina esineiden ja niiden henkien, kamien ja energian ympäröimänä, jolloin ihminen ei ole koskaan yksin. Tämä viittaa vahvasti shintolaisuuteen yhteisöllisenä uskontona, jonka pyrkimyksenä on toimia kollektiivisesti ja korostaa nimenomaan yhteisöä ja ryhmää, eikä niinkään yksilöä. Menetelmässä korostuu myös kausaalisuus, jolloin ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, mihin suuntaan hänen elämänsä kulkee korostaen toiminnan kerrannaisvaikutuksia. Menetelmään sisältyy kuitenkin myös ihmisestä riippumattomia tekijöitä, tai asioita, joihin ihminen voi toiminnallaan vaikuttaa vain vähän. Esineillä kuvataan olevan oma tahto, johon ihminen voi vaikuttaa vain kohtelemalla esineitä hyvin ja kunnioittavasti, vaikka esineiden toiminta onkin lopulta niiden itsensä päätettävissä.

Implisiittisessä uskonnollisuudessa juuri näennäisen sekulaarit ilmiöt saattavat sisältää uskonnon kaltaisia piirteitä. Uskonto saattaa näyttäytyä huomaamattomana osana jokapäiväistä arkea. Implisiittinen uskonto läpäisee koko elämän ja näyttäytyy jokapäiväisessä elämässä, ollen tukena elämäntapamuutoksessa, joka voi toteutua esimerkiksi järjestelysiivouksessa.

Eksplisiittisen ja implisiittisen uskonnon rajat voivat olla häilyviä ja rajanveto haastavaa. Japanilaisessa yhteiskunnassa kohdellaan Vesterisen (Vesterinen 2004) mukaan pyhiä asioita hyvinkin profaanisti, jolloin shintolaisuuteen ja japanilaisuuteen voimakkaasti liittyvät rituaalit voivat olla tulkittavissa uskonnollisiksi myös implisiittisesti. Uskonnollisuus voi kummuta maallisesta yhteydestä tai kontekstista ja arkiset tavat voivat antaa merkitystä ja sisältöä elämälle. Jos hieman suoraviivaistetaan; arkisestä tavasta voi muodostaa uskonnollisen määrittelemällä sen rituaaliksi, ja saada näin sen toimittamisesta sisältöä elämään. Tällöin se on määriteltävissä juuri implisiittiseksi uskonnollisuudeksi. Esineiden rituaalinen hävittäminen oli merkittävässä roolissa aineistossa, joka oli lopulta tulkittavissa kuvaavammaksi enemmänkin implisiittiselle, kuin eksplisiittiselle uskonnollisuudelle.

Suurimmaksi yksittäiseksi teemaksi nousi selkeästi elottomien esineiden elollistaminen. Suppeasti ajateltuna elollistaminen on puhtaasti animismia. Jos elollistamista tässä asiayhteydessä tarkastelee laajemmin, huomaa sen olevan kenties menetelmän tärkein tekijä. Sen avulla menetelmän suorittaja oppii kunnioittamaan ympärillään olevia, mutta ennen

kaikkea itseään, jonka avulla voi lopulta saavuttaa haaveilemansa elämän ja tehdä siitä omannäköisensä. Ylipäätään menetelmän implisiittisyys nousi kiinnostavammaksi teemaksi kuin näkyvä ja ilmeinen uskonnollisuus. Implisiittisestä uskonnollisuudesta oli myös johdettavissa enemmän johtopäätöksiä ja päätelmiä.

Käyttäjän oma toiminta ja omat tunteet määrittelevät esineen auran sekä arvon. Esineen käyttäjällä on siis vastuu esineen hyvinvoinnista. Menetelmään oleellisesti kuuluva pirskahtelun tunne on käytännössä esineestä välittyvää energiaa, joka tulkitaan ilon pirskahteluna. Näin ollen käyttäjän omien tunteiden välittäminen esineelle, voisi olla palautettavissa myös esineeltä takaisin käyttäjälle, esimerkiksi juuri pirskahteluna. Ihminen saa itse aikaan oman elämänsä ilon, ja tekee itse omalla toiminnallaan elämästään parhaan mahdollisen, johon vaikuttaa omilla tunteillaan sekä esineidensä ja kotinsa hyvällä kohtelulla. Esineiden energian kuvataan palaavan ihmisen luo juuri oikealla hetkellä, jos ihminen on kohdellut sitä oikein ja hyvin. Energia voi olla muuntunut toiseen muotoon, juuri siihen mitä ihminen tarvitsee sillä hetkellä elämässään. Tämä on kaikki riippuvaista ihmisen toiminnasta eli siitä, miten hän on kohdellut tavaroitaan ja kotiaan.

Kondo kehottaa pitämään muistotilaisuuden esineelle, josta luopuminen on vaikeaa. Tätä voidaan tarkastella esimerkiksi rinnastuksena ihmisen hautaamiselle, jossa ruumis ja sielu eroavat ja sielu jatkaa matkaansa kyseisen uskonnon uskomuksen mukaisesti. KonMari-menetelmässä sielu, tai monesti tässä kohtaa energia, jatkaa matkaansa, kunnes palaa saman ihmisen, esineen käyttäjän luo toisessa muodossa. Jos ajatusta pohtii buddhalaisuuden näkökulmasta, voisi tätä tulkita myös jälleensyntymäksi, jolloin sielu jatkaa vaellustaan ja uudelleensyntymistään, mutta varsinaista nirvanaa ei saavuteta. Jos nirvanaksi mielletäisiin järjestelysiivousurakan valmistuminen, ei ihminen tällöinkään lopeta uusien esineiden hankkimista ja vanhojen hävittämistä, jolloin nirvanaa ei saavuteta tässäkään vaiheessa.

Materian henki voitaisiin tulkita myös kamiksi, yhdeksi jumalan muodoksi, mutta koska siihen viitattiin erillisenä tekijänä aineistossa, luokittelin sen omaksi kategoriakseen. Materian henki eroaa kameista ja järjestyksen jumalasta. Kami on ”vain” jumala, joka on läsnä kodin ja luonnonesineissä, kun puolestaan materian henkeä kuvataan esineen persoonallisuudeksi. Materian henki on myös jaettu kolmeen osaan: valmistusmateriaalin, valmistajan ja käyttäjän henkeen. Kami on pysyvä asia, jumala, joka on läsnä esineessä, mutta materian henki muuttuu olosuhteiden mukaan. Kondo mainitseekin erityisesti valmistajan hengellä olevan merkittävä vaikutus esineen persoonallisuuteen.

Vertailin kahta aineistoon kuulunutta teosta myös keskenään, kirjojen välillä oli havaittavissa jonkinasteisia eroja. Vaikka kirjojen käännösten julkaisun välillä on voinut

kulua pitkäkin aika, ovat aineiston kaksi alkuperäisteosta ilmestyneet noin vuoden välein. Ensimmäinen teos painotti vahvasti Kondon itsensä laatimia sääntöjä menetelmän suorittamisesta, mutta toisessa kirjassa järjestelysiivouksen suorittajalle annettiin vapauksia soveltaa menetelmää omaan elämäänsä. Molemmissa teoksissa oli nähtävissä sekä eksplisiittisen, että implisiittisen uskonnollisuuden ilmauksia melko sama määrä, mutta niiden luokittelu toi esiin teoksien hienoiset erot. Ensimmäinen kirja mainitsi myytin, riitin ja pyhän käsitteet järjestelysiivouksen suorittamisen yhteydessä sekä käsitteli hieman shintolaisuutta, lähinnä Kondon oman kokemuksen kautta. Toisessa kirjassa järjestämisen jumala oli läsnä koko matkan ja shintolaisuuden lisäksi viitattiin buddhalaisuuteen.

Energia-ajatus oli vahvasti läsnä molemmissa kirjoissa, mutta materian henkeen viitattiin vasta toisessa teoksessa. Auraa painotettiin huomattavasti enemmän jälkimmäisessä osassa, mutta siivouksen taika oli läsnä molemmissa teoksissa. Esineiden elollistamiseen liittyvä esineiden tehtävä sekä esineiden inhimillisten ominaisuuksien kuvaaminen painottui jälkimmäiseen kirjaan. Esineiden kanssa käytävään vuoropuheluun sekä esineiden omaan tahtoon painotettiin ensimmäisessä kirjassa ja rinnastus ihmisten väliseen suhteeseen oli nähtävissä tasapuolisesti molemmissa teoksissa.

Kuten Vesterinen toteaa, shintolaisuutta pidetään kiitollisuuden ja rakkauden uskontona, ja tämä on selkeästi nähtävissä menetelmässä. Jokaista elotonta ja elollista tulee kohdella kunnioituksella, empatialla ja rakkaudella. Kun vuorovaikutus esineen kanssa toimii, molemmat osapuolet antavat toisilleen jotain, koska kunnioitus on molemminpuolista. Rituaalit korostavat entisestään kunnioitettavaa käytöstä ja antavat niille lisäarvoa.

Eksplisiittisen uskonnollisuuden teemat nousivat aineistosta ensilukemalla, mutta implisiittisen uskonnollisuuden analyysiyksiköt astuivat paremmin esiin vasta teorian avulla. Se antoi suuntaviivoja siihen, mitä aineistosta olisi mahdollista löytää. Kuten jo mainittua, implisiittinen uskonto tarvitsee kontekstin, ja jokainen tulkitsee sitä omista lähtökohdistaan. Baileyn teoria toimi hyvänä ohjenuorana ja apuvälineenä, mutta monia oivalluksia tein vasta perehdyttyäni Baileyn aikalaisten ja seuraajien tutkimuksiin aiheen tiimoilta, etenkin merkitysjärjestelmien suhteen.

Implisiittisen uskonnollisuuden luokitteluun ja teemoihin tein itse uskontotieteilijän linssin läpi tarkastelemalla ratkaisun siitä, mitä pidän implisiittiseen uskonnollisuuteen viittaavina analyysiyksiköinä. Apuna oli tietenkin Baileyn teoria sekä sen soveltaminen edelleen, mutta lopulta tulkinta oli omani ja luonnollisesti kontekstiin, eli uskontotieteen syventävään tutkielmaan, liittyvää. Tukeuduin Baileyn sitoutumisen sekä laajojen intensiivisten kiinnostusten kohteiden määritelmiin, joiden avulla implisiittiseksi

uskonnollisuudeksi määrittelemäni tekijät muodostivat kokonaisuuden. Analyysiyksiköt oli elollistamista lukuun ottamatta vaivatonta asettaa joko eksplisiittisen tai implisiittisen uskonnon käsitteen alle.

6 Johtopäätökset

Tutkielma osoittaa, että KonMari-menetelmästä on löydettävissä paljon sekä eksplisiittistä, että implisiittistä uskonnollisuutta. Kondon oma tausta shintolaispyhäköissä ja ylipäättään japanilainen sisäänrakennettu shintolaisuus ja siihen oleellisena osana kuuluva animismi olivat ilmeisiä tekijöitä aineistossa ja koko KonMari-menetelmässä. Lopulta implisiittisyys nousi kiinnostavammaksi teemaksi aineiston käsittelyssä, sillä eksplisiittisyys oli ilmeistä ja ennalta-arvattavaa. Hypoteesi aineiston löydöksistä ei sinänsä yllättänyt, mutta implisiittisen uskonnollisuuden teorian perusteella kokonaiskuvan rakentaminen menetelmän piiloisesta uskonnollisuudesta asetti sen uuteen valoon ja sai pohtimaan myös Kondon motiiveja menetelmän kehittämisessä. Alaluvussa 6.1 avaan Baileyn implisiittistä uskonnollisuutta menetelmässä tarkemmin, jonka jälkeen tarkastelen myös teorian soveltamista Lordin, Parkin ja Schnellin tutkimustulosten avulla luvussa 6.1.1.

Menetelmän eksplisiittiset uskonnolliset viittaukset kertovat siitä, ettei uskontoa ole ollut tarpeen häivyttää tai piilottaa. Kuten jo todettua, shintolaisuus ja animismi ovat sisäänrakennettuina japanilaisessa yhteiskunnassa, eikä niitä ole tarkoituksenmukaista erottaa järjestelysiivousmenetelmästä, joka ammentaa japanilaisesta traditiosta. Eksplisiittinen uskonto saattaa pistää silmään lähestyessä menetelmää länsimaisessa kontekstissa, jossa uskontoon suhtaudutaan eri tavalla, ainakin jos asiaa lähestytään kristillisistä lähtökohdista. Japanilaisesta perinteestä rakennettu järjestelysiivousmenetelmä näyttyy lopulta hyvinkin uskonnollisena, mutta monet sekularisoituneet länsimaat ovat silti ottaneet sen omakseen, mistä kertovat valtava suosio ja suuret myyntiluvut. Vaikka shintolaisuudella ei ole ollut kovin vahvaa lähetystyötä, Vesterisen mukaan (Vesterinen 2004, 398) sitä on pyritty hetkellisesti levittämään ympäri maailmaa, mutta ei kovin menestyksekkäästi. Kenties shintolaisuuden idea on helpompi myydä länsimaille, kun se on paketoitu KonMari-nimiseen pakettiin ja varsinainen tuote ei itsessään ole uskonto tai uskonnollinen ideologia vaan jotain hyvin maallista ja arkista, kuten siivoaminen.

Tutkielma osoittaa, että KonMari on uskonnollisesti tulkittavissa oleva järjestelysiivousmenetelmä. Jos menetelmää lukee ja tulkitsee sekulaarista näkökulmasta, se ei näyttäydä erityisen uskonnollisena, vaikkakin eksplisiittisen uskonnon ilmaisuja on viljelty laajalti molemmissa aineistona käytetyissä kirjoissa. Kuitenkin kirjat painottavat pitkälti

Kondon ohjaamaan self-helpiin, joka on viimeisen muutaman vuosikymmenen aikana muodostunut suosituksi kirjallisuuden lajiksi. Vasta implisiittisen uskonnollisuuden teoria sai itsehoito-oppaan kaltaiset teokset näyttäytymään uskonnollisina. Jos aineistoa tulkittaisiin sekulaarina itsehoito-oppaana, se näyttäytyisi yhtenä versiona itsensä kehittämistä ja onnellisuuden tavoittelusta, joka kuuluu oleellisena osana nyky-yhteiskunnan pyrkimyksiin tai tavoitteisiin individualismin lisänä. KonMari auttaa yksilöä kehittymään paremmaksi ihmiseksi, ja vaikka yksilöä kannustetaan tekemään muutos ja siirtymä yksin, on tukena Kondon kehittämä menetelmä kameineen ja materian henkineen, jolloin suorittaja ei todellisuudessa jää koskaan yksin. Erityisesti tämä muistuttaa japanilaisen yhteiskunnan ja shintolaisuuden osallisuudesta menetelmän rakentumiseen.

Kondo näkee ihmiset ja yhteisöt homogeenisina. Menetelmä on rakennettu toimimaan tietyille ihmistyyppille, mutta siinä ei huomioida kovin kattavasti erilaisia ihmisiä tai taustoja. Vaikka arvot ja merkitysjärjestelmät voitaisiin nähdä globaaleina, ei se silti tarkoita, että niiden saavuttaminen onnistuisi samoilla keinoilla ja että kaikki tavat toimisivat kaikilla yksilöillä.

Mistä menetelmän implisiittisen uskonnollisuuden viittaukset sitten kertovat? Ne voivat kertoa Kondon omista arvoista, ajatuksista ja uskonnollisuudesta, mutta yhtä lailla kuvata japanilaisen yhteiskunnan tilaa ja mitä siellä pidetään arvossa sekä minkälaisena esimerkiksi konsumerismi nähdään juuri siinä kontekstissa. Myös tämän (implisiittiseen) uskonnolliseen pakettiin naamioidun konsumerismin tutkiminen olisi kiinnostavaa, mitä Kurenlahti & Salonen (Kurenlahti & Salonen 2018) tutkimuksessaan jo sivuavat. Vesterinen toteaa japanilaisuudesta ja shintolaisuudesta, ettei missään muussa maassa kohdella pyhiä asioita yhtä profaanisti kuin Japanissa. Tästä maininnasta voidaan johtaa yksi näkökulma KonMari-menetelmään liittyvään uskonnollisuuteen, sillä KonMari-menetelmässä asia on jossain määrin juuri toisinpäin. Menetelmä on näennäisen sekulaari, vaikka eksplisiittisen uskonnollisuuden viittauksia onkin melko runsaasti. Kuitenkin tutkimalla menetelmää syvemmin, sieltä kumpuaa paljon merkittävästi myös implisiittisen uskonnollisuuden tekijöitä. Tällöin voidaan sanoa KonMari-menetelmän kohtelevan profaaneja asioita erityisen pyhästi, joka voidaan nähdä yhtenä implisiittisen uskonnollisuuden merkittävimmistä osoituksista.

Japanilaisen järjestelysiivousmenetelmän menestys myös länsimaissa kertonee edelleen jatkuvasta henkisyyden ja hengellisyyden tarpeesta, ehkä myös implisiittisen uskonnollisuuden tarpeesta. Juuri erityisesti implisiittisen uskonnollisuuden puitteissa KonMari-menetelmää voidaan tarkastella myös länsimaisena ilmiönä. Implisiittisen

uskonnollisuuden muutos on näin nähtävissä KonMari-menetelmässä sekä sen valtavassa suosiossa. Aihetta voitaisiin lähestyä myös New Agen kautta, jossa pyritään löytämään henkilökohtaisia hengellisiä kokemuksia järjestäytyneen uskonnollisuuden sijasta. Länsimaisen konsumerismin ja materialismin kannalta KonMari-menetelmän suosio jatkaa muiden New Age -henkisten henkilökohtaiseen henkisyteen ja elämän parantamiseen, onnellisuuden saavuttamiseen tähtääviä teemoja, jotka ovat olleet suosiossa jo pitkään. Esimerkkeinä toimivat muun muassa mindfulness ja jooga, jotka lasketaan kenties jo osaksi länsimaista hyvinvointia, vaikka niiden taustat ovat nimenomaan vanhoissa uskonnoissa ja aasialaisissa perinteissä (Puustinen et al. 2013).

Jossain määrin japanilaisen yhteiskunnan shintolaisuuden ja buddhalaisuuden voisi rinnastaa myös suomalaiseen yhteiskuntaan; kuinka luterilainen yhteiskunta voi olla ja miten arkisiin asioihin liittyvä luterilaisuus voidaan lukea suomalaisuudeksi, joksikin profaaniksi ja maalliseksi, vaikka se on alun perin juuri luterilaisuuden tuoma tapa tai ominaisuus suomalaisuudessa ja Suomessa. Luterilainen vaatimattomuus, hyvinvointiyhteiskunnan perusta tai korkea työmoraali voisivat toimia rinnastuksen kohteina.

Kuten analyysiluvussa todettiin, useita yksittäisiä analyysiyksiköitä olisi voinut yhdistää toisiinsa. Kondo erittelee esimerkiksi energian, auran ja materian hengen aineistossa omiksi tekijöikseen, jonka vuoksi ne on eritelty tutkielmassa omiksi alaluvuikseen. Löydökset olisi kuitenkin mahdollista yhdistää yhdeksi laajemmaksi käsitteeksi, koska niillä on monia yhdistäviä tekijöitä ja osin ne ovat jopa päällekkäisiä. Analyysiyksiköiden poimimisen yhteydessä pohdin, oliko samankaltaisten tekijöiden nimeäminen eri tavoin keino saavuttaa erilaista lukijakuntaa eri puolilta maailmaa ja kulttuuritaustoista, joille erilaiset termit olivat merkityksellisiä ja mielekkäitä vai oliko Kondon tarkoituksena saada lukija yhdistelemään aiheet itse.

Pohdinnan arvoista on myös se, ovatko uskonnolliset viittaukset ja uskonnollisuus tarkoituksella menetelmässä eli onko menetelmän sekä näkyvä, että piiloinen uskonnollisuus ollut Kondon tarkoitus. Ainakin suomalaisessa yhteiskunnassa moni uskonnollisina pidetyistä termeistä ja käsitteistä on muuttunut puhekieleksi ja sitä kautta maallisemmaksi, jolloin niillä ei välttämättä tarkoiteta sanan alkuperäistä merkitystä, vaan niitä käytetään synonyymeinä: esimerkiksi pyhällä voidaan tarkoittaa tärkeää, arvokasta asiaa tai toimintaa, ei varsinaisesti profaanin vastakohtaa tai uskonnollisesti pyhitettyä asiaa. Jos sanaa ei ole käytetty tarkoituksellisesti uskonnollisena käsitteenä, se ei kuitenkaan poista sen implisiittistä uskonnollista merkitystä, joka näyttäytyy pohtimalla sen merkitystä juuri piiloisen ja näkymättömän uskonnollisuuden kautta.

Menetelmässä ilmnennetään avoimesti sekä eksplisiittistä, että implisiittistä uskonnollisuutta. Se sisältää elementtejä, jotka voivat tuntua vierailta länsimaisessa kontekstissa, mutta kenties juuri tämä selittää menetelmän suosiota länsimaissa. Henkistyneen idän ajatus kiinnostaa ja menetelmä tuntuu eksoottiselta länsimaisesta näkökulmasta. Orientalismi yhdistettynä länsimaiseen konsumerismiin olisi myös oivallinen jatkotutkimusteema KonMarin ympärillä.

Toinen näkemys on Kondon pyrkimys tehdä menetelmästä uskonnon kaltainen, uskontoon rinnastettava henkinen järjestelmä, jolla luvataan elämän täyttymystä ja onnea. Koko aineiston tarkoitus on ohjata ja johdattaa lukijaa juuri tähän, elämän täyttymykseen ja päämäärään, jonka jälkeen oikea elämä vasta alkaa.

KonMari-menetelmää voitaisiin myös tutkia täysin uskonnollisena menetelmänä tai jopa uskonnoksi rinnastettavana menetelmänä, joka olisi kiinnostava jatkotutkimuskohde. Uskonnollisuus voi näyttäytyä yksilön elämässä monin eri tavoin, eikä se aina noudata institutionaalisen uskonnon muotoa.

6.1 Baileyn implisiittinen uskonnollisuus

Bailey korostaa eksplisiittisen ja implisiittisen uskonnollisuuden erottamista teoreettisessa kontekstissa, ei välttämättä käytännön elämässä, sillä implisiittinen uskonnollisuus on aina vahvasti tulkintaa ja kontekstiin sidottua. Tämä oli selkeästi havaittavissa aineistossa, jossa moni asia näyttöytyi uskonnollisena vasta implisiittisen uskonnollisuuden teorian kautta. KonMari-järjestelysiivousmenetelmä kuvataan ja esitetään aineistossa niin tarkasti, että kenen tahansa sen lukeneen pitäisi voida suorittaa järjestelysiivous onnistuneesti. Tämän avulla implisiittinen uskonnollisuus on tuotavissa teoriasta käytännön asteelle. Käytännön suorittamisen avulla siihen voidaan liittää Baileyn määrittelemät implisiittisen uskonnon kuvaajat.

Menetelmästä on selkeästi löydettävissä Baileyn implisiittiseen uskonnollisuuteen viittaava elementtien kolmikko: sitoutuminen, integroivat fokukset sekä laajakantoisia vaikutuksia tuottavat intensiiviset kiinnostukset.

Kondo painottaa alusta alkaen sitoutumista menetelmään, ja varoittaa ettei ilman totaalista sitoutumista voi onnistua. Tämän vuoksi etenemisessä on tarkat säännöt ja ennalta määritelty järjestys, johon jokaisen on sitouduttava. Onnistuminen korostuu nimenomaan sitoutumisessa menetelmään. Menetelmässä eteneminen on tarkkaan rajattu ja määritelty, erinomaisesti ja loogisesti perustellen, miksi tulee edetä tietyssä järjestyksessä. Järjestelysiivouksen suorittajan tulee sitoutua menetelmään, jolloin menetelmä sitoutuu

vastavuoroisesti suorittajaan, antaen avuksi esimerkiksi juuri järjestämisen jumalan, sekä kyvyn toimia esineiden kanssa vuorovaikutuksessa. Järjestelysiivousta ei voi suorittaa osittain tai valikoiden, vaan siihen on sitouduttava kokonaisuutena, koska kyse on suorittajan omasta elämästä ja sen järjestämisestä, ei pelkästään tavarasta. Konkreettinen ja käytännönläheinen suorittaminen sitouttaa entisestään, koska järjestelysiivouksen eteneminen vähentää tavaramäärää, joka voi tuntua Kondon kuvailun mukaan keveytenä ja helpottuneena olona.

Menetelmässä korostetaan myös integroivaa fokusta, joka näkyy pyrkimyksenä suorittaa järjestelysiivous yhtäjaksoisesti ja mahdollisimman nopeasti. Jos menetelmän suorittaja ei pidä fokustaan maalissa eli urakan valmistumisessa, hän ei voi onnistua eikä täten saavuttaa haaveilemaansa elämää. Keskittyen päämäärään ja toimien ohjeiden ja Kondon neuvojen mukaan, menetelmän suorittaja voi onnistua. Jotta mahdollisimman moni onnistuisi urakassaan, Kondo on luonut tarkat säännöt ja kuvailee tarkasti konkreettisin esimerkein, miten niistä poikkeaminen aiheuttaa epäonnistumisen tai ainakin hidastaa etenemistä. Menetelmä on integroiva ja inklusiivinen, joka ilmenee Kondon tavassa puhutella lukijaa, ilmaisten selkeästi sen, miten me olemme kaikki tässä yhdessä mukana. Kunhan lukija, menetelmän suorittaja, kuuntelee Kondoa huolellisesti, hän tulee onnistumaan tavoitteessaan.

Lisäksi menetelmässä korostetaan alusta alkaen kauaskantoisia intensiivisiä kiinnostuksia eli kehoitetaan jokaista kuvittelemaan ja visualisoimaan tulevan elämänsä, jonka tulee saavuttamaan menetelmän suoritettuaan. Menetelmä lupaa jokaiselle sen onnistuneesti suorittaneelle paremman elämän; juuri sen, josta on haaveillut ja jonka on visualisoinut menetelmään ryhtyttyään. Tulevan, onnellisemman elämän voi visualisoida leikkaamalla kuvia ja rakentamalla itseään miellyttävistä kuvista tulevaisuutensa. Koska menetelmän on tarkoitus muuttaa suorittajan elämä ja tuoda hänen elämälleen tarkoitus, ei ole ollenkaan liioiteltua puhua kauaskantoisista intensiivisistä kiinnostuksista, sillä kyse on loppuelämästä. Menetelmä lupaa vaikuttaa positiivisesti suorittajan psyykeen ja lisätä itsetuntemusta sekä auttaa järjestämään henkilön elämän, korostaen nimenomaan menneisyyden järjestämistä, jonka avulla myös tulevaisuus tulee olemaan järjestyksessä.

Implisiittinen uskonnollisuus on luonnollisesti aina tulkintaa, koska kyse on subjektiivisesta totuudesta ja asiasta. Tässä tapauksessa tulkintaa tehdään uskontotieteen näkökulmasta, jolloin lopputulema voi olla erilainen kuin muulla humanistisella tieteenalalla. Tulkinta onkin yhtä tärkeä tekijä implisiittisen uskonnollisuuden arvioinnissa kuin konteksti. KonMari-menetelmää on tarkasteltava japanilainen traditio ja kulttuuri huomioiden, koska sen vaikutus on voimakkaasti läsnä koko aineistossa. Vaikka lukija tulisi itse toisesta kulttuurista

eikä tuntisi japanilaisia käytäntöjä ja traditioita, esitetään aineistossa niin runsaasti japanilaisia käsitteitä, ettei kulttuurisidonnaisuus pääse unohtumaan.

6.1.1 Lord, Park ja Schnell

Aineiston lähestyminen Baileyn kautta tarkoittaa analyysiyksiköiden ja teemojen pohtimista sitoutumisen, integroivien fokusten sekä laajankantoisia vaikutuksia tuottavien kiinnostusten kautta. Lord, Park ja Schnell toivat kuitenkin myös toisenlaisia lähestymistapoja aineiston analysointiin, edelleen implisiittisen uskonnollisuuden kautta. Kaikilla kolmella painottuvat näkökulmissaan erilaiset merkitysjärjestelmät, vaikka Parkin tutkimuksessa niitä korostettiin erityisesti.

Lordin lähestymistapa pohtii uskonnollista käyttäytymistä, toiminnan motiiveja sekä sen symboliikkaa. Lordin mukaan Baileyn kolmikosta tärkein on sitoutuminen, joka näyttäytyy erityisen tärkeänä KonMari-menetelmässä. Sitoutuminen menetelmään tapahtuu vapaasta tahdosta ja motivoi suorittamaan sen loppuun saakka, jolloin menetelmään sitoutumista voidaan tarkastella myös laajoja vaikutuksia tuottavien kiinnostusten kannalta. Ihminen on sitoutunut menetelmään täydellisesti ja pitkäaikaisesti, ei vain hetkellisen innostuksen kannalta. Aivan kuten implisiittinen uskonto läpäisee koko elämän, eikä sitä ole eristetty muusta kokemuksesta, menetelmä leviää koko suorittajan elämän alueelle.

KonMari-menetelmää pidetään yleisesti sekulaarina, järjestelysiivoukseen keskittyvänä ohjeena, mutta kuten Lord mainitsee, ei uskonnollinen toiminta näy aina ulospäin. Toiminnan symboliikka voi näyttäytyä eri tavoin eri ihmisille, eikä symboliikka avaudu kaikille. Eikä sen ole tarkoituskaan, ihminen toimii oman implisiittisen uskonnollisuutensa motivoimana. Kondo antaa menetelmän avulla ihmiselle vastauksen elämän tarkoituksesta; tulla onnelliseksi. Ihminen saa tästä motiivin toiminnalleen, joka kohdistuu menetelmän avulla tehtävään elämänmuutokseen.

Park lähestyy implisiittistä uskontoa jokapäiväisessä elämässä ja kriisitilanteissa merkityksenantojärjestelmien kautta. KonMari-menetelmässä aihe on nähtävissä enemmän arjessa kuin kriisitilanteissa. Vaikka tilannemerkitukset voivat näyttäytyä konkreettisemmin jokapäiväisessä arjessa, ovat globaalit merkitykset kuitenkin suuremmassa roolissa KonMari-menetelmässä. Globaalien merkitysten sanotaan olevan melko muuttumattomia, mutta KonMari-menetelmä pyrkii muuttamaan juuri näitä rakenteita, joiden kautta ihmiset havainnoivat ja ymmärtävät itseään ja ympäristöään sekä ohjaavat omaa toimintaansa. Globaalien merkitysjärjestelmien tavoitteet ovat esimerkkejä perimmäisistä huolenaiheista. Itse järjestelysiivous toiminnallisena tekijänä ja ”vain” siivouksena on esimerkki

tilannekohtaisesta merkityksestä, mutta on laajennettavissa globaaliksi, jos huomioon otetaan ihmisen henkilökohtainen kasvu, arvot ja elämän merkitysjärjestelmät laajemmin. (Implisiittinen) uskonto on siis yksi keino merkityksen antamiselle tai saamiselle omaan elämään.

Park viittaa tilannemerkitseksiin esimerkillä; jos yksilö arvioi tilanteen olevan ristiriidassa hänen globaalien merkitysjärjestelmänsä kanssa, sitä seuraa ahdistusta. Park kuitenkin arvelee, että implisiittiset uskonnolliset merkitysjärjestelmät voivat auttaa selviytymään tästä ahdistavasta tapahtumasta ja luomaan sille merkityksen. (Park 2011, 412) KonMari-menetelmän yhtenä osana on opetella toimimaan ihmisten kanssa, joilla on erilainen arvomaailma ja sietämään näitä arvoristiriitoja. Jos siis yksilöiden globaalit merkitysjärjestelmät eivät kohtaa, KonMari-menetelmä auttaa löytämään oman implisiittisen uskonnon kautta keinot hyväksyä erilaiset arvopohjat sekä merkitysjärjestelmät, sekä hyväksymään ihmisten erilaisuuden. Kondon mukaan menetelmän suorittaminen onnistuneesti loppuun saakka edellyttää muiden ihmisten arvojen hyväksymistä, vaikka ne olisivat ristiriidassa omien arvojen kanssa, tai näiden ihmisten karsimista omasta elämästä. Arvoristiriidassa eläminen katsotaan mahdottomaksi.

Schnellin mukaan myytti, rituaali ja transsendenttinen kokemus muuttuvat implisiittiseksi uskonnoksi, kun niistä muodostuu henkilökohtaisia elementtejä. KonMari-menetelmä muuttuu henkilökohtaiseksi, jos siihen sitoutuu ja näkee sen muuttavan suorittajansa elämän, juuri tämän vuoksi Kondo kehottaa kuvittelemaan elämänsä järjestelysiivouksen suorittamisen jälkeen. Schnellin edellyttämä elementtien henkilökohtaisuus erottaa hänen määritelmänsä Baileyn teoreettisemmasta lähestymisestä implisiittisen uskonnollisuuden suhteen.

Schnellin kannalta menetelmästä on löydettävissä myös merkittävä osa tekijöitä, joita hän on listannut länsimaisen ihmisen perimmäisistä merkityksistä. Lista rakentuu pitkälti arvoista, joiden mukaan eläminen tuo ihmiselämään merkitystä. Suorittamalla KonMari-menetelmän mukaisen järjestelysiivouksen onnistuneesti loppuun saakka, ihminen voi saavuttaa Schnellin luettelemia merkityksiä elämäänsä, jonka seurauksena ihminen muuttuu onnellisemmaksi ja elämä mielekkäämmäksi.

Jos uskonnollinen aspekti jätetään pois ja näkymättömiin, KonMari-menetelmää voidaan lähestyä itsehoito-oppaan kaltaisena parempaan ja onnellisempaan elämään ohjaavana kirjasarjana. Sen lisäksi, että suorittaja saa siistimmän ja järjestyksessä olevan kodin, hän saavuttaa myös onnen ja elämän tarkoituksen. Implisiittinen uskonnollisuus auttaa

luomaan menetelmän avulla merkitysjärjestelmiä, jotka puolestaan lisäävät merkityksellisyyden tunnetta ja sitä kautta onnellisuutta.

Uskontoa – eksplisiittisenä tai implisiittisenä – voidaan siis pitää yhtenä keinona merkityksen saamiselle omaan elämään. KonMari-menetelmän eksplisiittinen ja implisiittinen uskonnollisuus voi siis itsessään luoda merkitystä tai sen avulla voidaan saavuttaa sisältöä ja arvoa omaan elämään.

Sitoutuminen on ratkaiseva tekijä järjestelysiivouksen onnistumisessa ja loppuunsaattamisessa, mutta yhtä tärkeäksi tai jopa merkittävämmäksi tekijäksi nousee pirskahtelun kokemus. Pirskahtelun tunnistaminen ja sen valjastaminen apuvälineeksi projektin suorittamisessa on tärkeää, muuten menetelmän suorittajan koti on edelleen täynnä esineitä, jotka eivät pirskahtele. Tällöin projektia ei saada päätökseen, eikä suorittajan elämä muutu onnellisemmaksi. Baileyn laajat intensiiviset kiinnostuksen kohteet voidaan rinnastaa pirskahteluun, jolloin menetelmän suorittajan positiivinen tunnetila – tai sen puute – vaikuttaa projektin etenemiseen. Jos pirskahtelun tunnetta ei tavoita, ei välttämättä myöskään ymmärrä miksi menetelmän mukainen järjestelysiivouksen loppuun saattaminen ei onnistu tai tunnetila ei muutu lupausten mukaiseksi.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Aineisto

Kondo, Marie (2016a). KonMari – Siivouksen elämänmullistava taika. Helsinki, Bazar Kustannus Oy.

Kondo, Marie (2016b). KonMari – Iloa säkenöivä järjestys. Helsinki, Bazar Kustannus Oy.

Kirjallisuus

Aicinena, Steve (2017). Implicit Religion and the Use of Prayer in Sport. *American Journal of Sociological Research*. The University of Texas. Odessa, TX, USA. 56–65.

Anttonen, Veikko (2010). *Uskontotieteen maastot ja kartat*. Helsinki, SKS.

Anttonen, Veikko (2015). Uskontotiede ja uskonnollisten ilmiöiden muuttuvat areenat. Jaana Kouri (toim.). *Näkyvä ja näkymätön uskonto*. Turku: Turun yliopisto, 8-21.

Bailey, Edward I. (2002). *The Secular Quest for Meaning in Life: Denton Papers in Implicit Religion*. Lewiston: Edwin Mellen Press.

Bailey, Edward I. (2012). Implicit Religion? What Might That Be? *Implicit religion*. Toim. Edward Bailey. Sheffield: Equinox Publishing Ltd. 195-207.

Harvey, Graham (2005). *Animism: Respecting the Living World*. London: Hurst & Co.

Harvey, Graham (2013). *The Handbook of Contemporary Animism*. Durham, UK: Acumen.

Kondo, Marie & Scott Sonenshein, (2020). *Työnilon löytämisen taika*. Helsinki, Bazar Kustannus Oy.

Kurenlahti, Mikko & Arto O. Salonen (2018). Rethinking Consumerism from the Perspective of Religion. *Sustainability*. MDPI. DOI: 10.3390/su10072454

Laitila, Teuvo (2006). *Ihmisen jumalat – Johdatus uskontotieteeseen*. Joensuu, Joensuun yliopisto.

Lord, Karen. (2006). Implicit Religion: Definition and Application. *Implicit religion* 9.2: 205–219.

Mathews-Pett, Amelia (2019). I Want it to Go to a Good Home – Animism in Western relationships with personal possessions. *Performance Research A Journal of the Performing Arts* 24.6: 86–94.

Niemelä, Ville (2019). *Jalkapalloelämän alkeismuodot: Pyhä milanolaisten ultrakannattajien yhteisöllisyyttä uusintavana kategoriana*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Nikkilä, Pertti (2004). Kungfutselaisuus ja taolaisuus. Hyry, Katja & Juha Pentikäinen (toim.) *Uskonnot maailmassa*. Helsinki: WSOY, 355–383.

- Park, Crystal L. (2011) Implicit Religion and the Meaning Making Model. *Implicit religion* 14.4: 405–419.
- Parkkinen, Meri (2019). *Hyvä/paha tavara – Etnografinen analyysi suomalaisten KonMari-järjestäjien tavarasuhteesta*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Puustinen, Liina, Rautaniemi, Matti, & Halonen, Lauha (2013). Enemmän kuin liikuntaa: Jooga kaupallisessa mediakulttuurissa. *Media & Viestintä*.
<https://doi.org/10.23983/mv.62277>
- Revitzer, Anna (2016). *Näe liika tavara samanlaisena epäterveellisenä painolastina kuin ylipaino: Raivausoppaiden eksplisiittinen ja implisiittinen direktiivisyys*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Schnell, Tatjana (2007). A Framework for the Study of Implicit Religion: The Psychological Theory of Implicit Religiosity. *Implicit religion* 6.2: 86–104.
- Sudnick, Kati (2020). Sparking Joy or Sparking Narcissism? A Western Appropriation of the KonMari Method. *Atlantic journal of communication* (nro ei tiedossa), 1–14.
- Taira, Teemu (2019). *Pehmeitä kumouksia: Uskonto, media, nykyaika*. Turku, Eetos.
- Tillich, Paul (1963). What Is Basic in Human Nature. *Pastoral psychology* 14.1. 13–20.
- Tornivuori, Helmi (2018). *Järjestelysiivous siirtymärituaalina: Sisällönanalyysi suomalaisista KonMari-projekteista*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki, Tammi.
- Vesterinen, Ilmari (2004). Shintolaisuus. Hyry, Katja ja Juha Pentikäinen (toimi.) *Uskonnot maailmassa*. Helsinki: WSOY, 384–417.

Internet-lähteet

- Ammattijärjestäjät ry. <https://www.ammattijarjestajat.fi/> (luettu 4.5.2021)
- Implicit religion (2021). The Edward Bailey Centre for the Study of Implicit Religion at BGU. <https://implicitreligiondotcodotuk.wordpress.com/> (luettu 21.12.2021)
- mariekondobooks.com (s.a.). Sunmark Publishing, Inc. (luettu 4.5.2021)
- Netflix (s.a.) <https://www.netflix.com/fi/> (luettu 4.5.2021)
- The Origin Story of Marie Kondo’s Decluttering Empire (2015). The New Yorker 8.1.2015. <https://www.newyorker.com/books/page-turner/the-origin-story-of-marie-kondos-decluttering-empire> (luettu 4.5.2021)

Yle. KonMari-metodilla elämän kaaos järjestykseen? (2016). <https://yle.fi/uutiset/3-9246895>
(luettu 4.5.2021)